

**Etnik azlıqların
harmoniya
halında yaşadığı
Azərbaycan**

11

№ 115 (6556) 1 iyul
2022-ci il. Qiyməti 60 qəpik

**Azərbaycan daha bir mötəbər
beynəlxalq tədbirə ev sahibliyi edir**

İLHAM ƏLİYEV: "Bu gün Qoşulmama
Hərəkatının tarixində çox vacib gündür, biz
Bakıda Parlament Şəbəkəsinin əsasını qoyuruq"

3

**İqtisadi gəlirlər
və sosial xərclər artır:
qlobal böhran fonunda Azərbaycanın vəziyyəti**

15

**Sanksiyalılara
"atalıq"
iddiası**

**RUSSIA
SANCTIONS**

8

Məhəmməd Sadıq Səncrəni:
"Azərbaycan uzun yol qət
edərək regionun əsas
oyuncusuna çevrilib"

7

**Solovyov üzr
istəməyib, daha
betərini edib!**

14

**Erkən evliliklər hansı
problemlərə gətirib
çıxarır?**

12

16

**PSIXOLOQ
AYDINLIQ GƏTİRDİ**

**Hansı amillər
insanı intihara
sövk edir?**

Azərbaycan ilə Türkiyəni tarixi qardaşlıq əlaqələri birləşdirir

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Türkiyə Böyük Millət Məclisinin sədrini qəbul edib

Iyulun 30-da Prezident İlham Əliyev Türkiyə Böyük Millət Məclisinin sədri Mustafa Şentopu qəbul edib. Görüşdə Mustafa Şentop Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırıb. Dövlətimizin başçısı salamlara görə minnətdarlığını bildirib, onun da salamlarını Türkiyə Prezidentinə çatdırmağı xahiş edib.

Türkiyə parlamentinin sədri Qoşulmama Hərəkatı Parlament Şəbəkəsinin Bakı konfransının əhəmiyyətini vurğulayıb, Azərbaycanın Hərəkata sədrliyi müvəffəqiyyətlə həyata keçirdiyini bildirib.

Mustafa Şentop Azərbaycan ilə Türkiyə arasında parlamentlərarası əlaqələrin yüksək səviyyədə olduğunu vurğuladı. Türk Dövlətləri Təşkilatı, TÜRKPA çərçivəsində əməkdaşlığın vacibliyini qeyd edən Mustafa Şentop İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı Parlament Assambleyasının üçüncü ümumi konfransı ilə əlaqədar bir müddət əvvəl Azərbaycanda səfərdə olduğunu məmnunluqla xatırladı.

Söhbət zamanı 2019-cu ildə Azərbaycanda Qoşulmama Hərəkatının Zirvə görüşü keçirilərkən Türkiyənin ölkəmizin xüsusi dəvəti ilə tədbirdə iştirakının əhəmiyyəti vurğulandı.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatının fəaliyyətinin daha da inkişaf etdirilməsinə, onun təsisatlaşmasına mühüm əhəmiyyət verdiyini və bu istiqamətdə bir sıra təşəbbüslərlə çıxış etdiyini bildirdi. Vətən müharibəsi zamanı Qoşulmama Hərəkatına üzv dövlətlərin BMT Təhlükəsizlik Şurasında Azərbaycana göstərdiyi dəstəyin əhəmiyyəti qeyd olundu.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Özbəkistan Senatının sədrini qəbul edib

Dünən Prezident İlham Əliyev Özbəkistan Respublikası Ali Məclisi Senatının sədri Tənzilə Narbáyevanı qəbul edib. Tənzilə Narbáyeva Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyevin salamlarını və ən xoş arzularını Azərbaycan Prezidentinə çatdırıb.

Prezident İlham Əliyev Özbəkistana dövlət səfərinin nəticələrindən çox məmnun olduğunu vurğulayıb, göstərilən yüksək qonaqpərvərliyə görə təşəkkürünü bildirdi, səfərin çox məzmunlu olduğunu qeyd edib. Səfər zamanı razılaşdırıldığı kimi, aidiyyəti dövlət qurumlarına tapşırıqların verildiyini, əldə edilmiş razılaşmaların həyata keçirilməsi üçün bu məsələlərin mün-təzəm olaraq nəzarətdə saxlanılacağını deyib. Dövlətimizin başçısı səfərin ölkələrimiz arasında dostluq və qardaşlıq əlaqələrinin nə dərəcədə güclü olduğunu bir daha nümayiş etdirdiyini bildirib.

Bakıda keçirilən Qoşulmama Hərəkatı Parlament Şəbəkəsinin konfransının əhəmiyyətinə toxunan Prezident İlham Əliyev BMT-dən sonra ikinci böyük təşkilat olan Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində əməkdaşlığın vacibliyini vurğulayıb, hazırda Hərəkatın təsisatlaşması istiqamətində Azərbaycan tərəfindən bir sıra təşəbbüslərin həyata keçirildiyini qeyd edib.

Tənzilə Narbáyeva Prezident İlham Əliyevin Özbəkistana dövlət səfərinin Prezident Şavkat Mirziyoyevə və Özbəkistan xalqına dərin təəssürat hissi bə-

ğışladığını xüsusi olaraq vurğulayıb. Bu səfərin nəticəsi olaraq Özbəkistan rəhbərliyi tərəfindən müvafiq qurumlara göstərişlərin verildiyini bildirib.

Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin əziz xatirəsinə dərin ehtiramla yad edən Tənzilə Narbáyeva Ulu Öndərin Özbəkistan ilə Azərbaycan arasında dostluq əlaqələrinin inkişafına böyük töhfə verdiyini qeyd edib, Prezident İlham Əliyevin onun siyasetini uğurla davam etdirdiyini deyib.

Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin olunmasını qeyd edən Özbəkistan Senatının sədri ölkəmizə səfəri çərçivəsində Şuşaya gedəcəklərini vurğulayıb. Qonaq bu gün Azərbaycanın dünyada siyasi, iqtisadi və humanitar xarakterli tədbirlərin keçirildiyi məkana çevrildiyini qeyd edib.

Tənzilə Narbáyeva Qoşulmama Hərəkatı Parlament Şəbəkəsinin Bakı konfransının müvəffəqiyyətlə keçirildiyini deyib. O, bu tədbirin keçirilməsi ilə bağlı təşəbbüsün müəllifinin məhz Prezident İlham Əliyev olduğunu xüsusi vurğulayıb, Azərbaycanın çox səmərəli şəkildə Hərəkata sədrlik etdiyini söyləyib.

Söhbət zamanı ölkələrimiz arasında parlamentlərarası əlaqələrin vacibliyi qeyd olunub. Parlamentlərin dövlət başçıları tərəfindən əldə olunmuş razılaşmaların həyata keçirilməsi prosesinə dəstək verəcəyi xüsusi vurğulanıb.

Pakistan hər zaman Azərbaycana qardaşlıq dəstəyi göstərib

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Pakistan Senatının sədrini qəbul edib

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev iyunun 30-da Pakistan İslam Respublikası Senatının sədri Məhəmməd Sadiq Sancarını qəbul edib. Görüşdə Məhəmməd Sadiq Sancar Pakistan İslam Respublikasının Prezidenti Arif Alvinin salamlarını dövlətimizin başçısına çatdırıb.

Prezident İlham Əliyev Məhəmməd Sadiq Sancarının ölkəmizə səfərinə toxunaraq yüksək səviyyədə olan əlaqələrimizə dair məsələlər ətrafında fikir mübadiləsinin aparılması üçün bu səfərin yaxşı imkan yaratdığını bildirib.

Dövlətimizin başçısı qardaş Pakistanın hər zaman, xüsusilə də torpaqlarımızın işğalı illərində, İkinci Qarabağ müharibəsi və postmüharibə dövründə ölkəmizə göstərdiyi qardaşlıq dəstəyini yüksək qiymətləndirib. Prezident İlham Əliyev o vaxt erməni işğalına görə Pakistanın Ermənistanla heç bir diplomatik əlaqə qurmamasının xalqımız tərəfindən böyük rəğbətlə qarşılandığını bildirib.

Ölkəsinin keçmiş Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsində Azərbaycanın haqlı və ədalətli mövqeyini daim dəstəklədiyini bildiren Məhəmməd Sadiq Sancar Pakistan xalqının Azərbaycanın Qələbəsinə böyük sevincle qeyd etdiyini vurğulayıb.

Pakistan İslam Respublikası Senatının sədri Vətən müharibəsində qazanan Şanlı Qələbə və torpaqlarımızın işğaldan azad olunması münasibətilə Prezident İlham Əliyevi təbrik edib. Qonaq Qoşulmama Hərəkatı Parlament Şəbəkəsinin Bakı konfransının əhəmiyyətini vurğulayıb.

Dünən Azərbaycan daha bir mötəbər beynəlxalq tədbirə ev sahibliyi etdi - üç gün davam edən Qoşulmama Hərəkatı Parlament Şəbəkəsinin Bakı konfransı işə başlayıb. Heydər Əliyev Mərkəzində Qoşulmama Hərəkatı Parlament Şəbəkəsinin "Dünyada sülhün və dayanıqlı inkişafın təşviqində milli parlamentlərin rolunun gücləndirilməsi" mövzusunda həsr olunan konfransda 40-dan çox ölkənin parlament nümayəndə heyətlərinin, 9 beynəlxalq parlament təşkilatının təmsilçiləri iştirak edib. Qoşulmama Hərəkatının Parlament Şəbəkəsinin Bakı konfransının iştirakçıları Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərinə, o cümlədən mədəniyyət paytaxtı Şuşa şəhərinə səfər edəcək, burada aparılan quruculuq və abadlıq işləri ilə tanış olacaqlar.

"BU GÜN QOŞULMAMA HƏRƏKATININ TARİXİNDƏ ÇOX VACİB GÜNDÜR, BİZ BAKIDA PARLAMENT ŞƏBƏKƏSİNİN ƏSASINI QOYURUQ"

Azərbaycan daha bir mötəbər beynəlxalq tədbirə ev sahibliyi edir

İLHAM ƏLİYEV: "Bu gün Qoşulmama Hərəkatının tarixində çox vacib gündür, biz Bakıda Parlament Şəbəkəsinin əsasını qoyuruq"

"AZƏRBAYCAN "BANDUNQ PRİNSİPLƏRİ" Nİ BAZA PRİNSİPLƏRİ KİMİ GÖTÜRÜR"

"Azərbaycan "Bandunq prinsipləri"ni baza prinsipləri kimi götürür",- deyən Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatının bütün təşəbbüslərində aktiv iştirak etdiyini deyib: "Biz "Bandunq prinsipləri"ni tam bölüşürük və bu prinsipləri əməkdaşlıq, ölkələr arasında qarşılıqlı fəaliyyət üçün yeganə baza kimi nəzərdən keçiririk. Ərazi bütövlüyü, suverenlik, müstəqillik, qarşılıqlı olaraq bir-birinin daxili işlərinə müdaxilə etməmək - əgər bu prinsiplər bütün ölkələr tərəfindən qorunsa, müharibələr, münaqişələr və ədalətsizlik olmazdı. Biz fəaliyyətimizin ilk günlərindən

"Biz Qoşulmama Hərəkatının sədri kimi ədalətsizliyə qarşı, beynəlxalq hüququn qorunması uğrunda mübarizəmizi davam etdirəcəyik"

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Qoşulmama Hərəkatı Parlament Şəbəkəsinin Bakı konfransında çıxışı zamanı bildirib ki, bu gün Qoşulmama Hərəkatının tarixində çox vacib gündür, biz Bakıda Parlament Şəbəkəsinin əsasını qoyuruq. Dövlət başçısı Qoşulmama Hərəkatına üzv ölkələrə Azərbaycanın bu təşəbbüsünü dəstəklədikləri üçün təşəkkür edib. "Bu bizim həmrəyliyimizi və qarşılıqlı dəstəyimizi gücləndirmək üçün digər bir addımdır. Mən Azərbaycan parlamentinin keçmiş üzvü və sizin keçmiş həmkarınız olaraq parlament diplomatiyasının və parlamentlərə-rası əlaqələrin nə qədər vacib olduğunu bilirəm", - dövlət başçısı qeyd edib. Prezi-

dent Parlament Şəbəkəsinin üzv ölkələr arasında həmrəyliyə töhfə verməklə bərabər, həm də dünyanın müxtəlif parlament təşkilatları ilə yaxın işgüzar münasibətlər yaradacağına əminliyini ifadə edib. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Qoşulmama Hərəkatının institusional inkişafı üçün praktiki addımlar atılmasının vaxtı olduğunu deyib. Dövlət başçısı bildirib ki, bu, ölkələr arasında həmrəyliyi gücləndirəcək: "Qoşulmama Hərəkatı BMT-dən sonra ikinci ən böyük beynəlxalq institutdur və əlbəttə, biz hamımız istəyirik ki, səsimiz global miqyasda eşidilsin. Parlament Şəbəkəsi bizim irəli sürdüyümüz və sizin dəstəyinizi qazanan yeganə təşəbbüsümüz deyil, digər vacib təşəbbüs də Gənc-

lər Şəbəkəsidir. Gələn ay biz Bakıda digər vacib tədbiri - Qoşulmama Hərəkatının Gənclər Sammitini keçirəcəyik. Bunlar institusional inkişaf istiqamətində atılan addımlardır. Düşünürəm ki, bu istiqamətdə praktiki addımlar atılmasının vaxtıdır. Azərbaycanın irəli sürdüyü və üzv ölkələrin dəstəklədiyi digər təşəbbüs Qoşulmama Hərəkatının Nyu-Yorkda dəstək ofisinin açılmasıdır. Düşünürəm ki, indi institusional inkişaf üçün daha çox addımlar atılması üçün doğru vaxtdır, qarşılıqlı bu bizə beynəlxalq arenada öz maraqlarımızı qorumağa yardım edəcək və əlbəttə ki, bizim ölkələrimiz arasında həmrəyliyi gücləndirəcək".

Qoşulmama Hərəkatının bütün təşəbbüslərində aktiv iştirak etmişik. Düşünürəm ki, bu, Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına sədrlik üçün namizədliyinə yekdil dəstəyin əsas səbəbi idi". "Azərbaycan otuz il böyük ədalətsizliklə üzləşmişdi. Biz torpaqlarımızı işğaldan azad edərək bu ədalətsizliyə son qoyduq". Bu fikirləri Prezident İlham Əliyev Qoşulmama Hərəkatı Parlament Şəbəkəsinin Bakı konfransında çıxışı zamanı söyləyib. Bəzi ölkələrin Azərbaycana qarşı kampaniya apardıqlarını, iftiralar atdıqlarını təəssüflə qeyd edən Prezident deyib: "Bu, tək-cə sözlərlə ifadə olunan kampaniya və ittihamlar deyildi, özünü başqa şəkildə də göstərirdi.

Ardı Səh. 4

Əvvəli Səh. 3

Bəzi ölkələr bu barədə BMT Təhlükəsizlik Şurasında məsələ qaldırmışdılar. Lakin bizim Qoşulmama Hərəkatında olan dostlarımız bu cəhdin qarşısını aldılar. Beləliklə, Ermənistanın beynəlxalq səviyyədə Azərbaycana qarşı təxribatlarının qarşısı alındı. Mən buna görə sizə təşəkkür edirəm".

"ATƏT-İN MİNSK QRUPU SADƏCƏ BİR ALƏTƏ ÇEVİRİLMİŞDİ"

"Biz işğala son qoyduq, ədaləti bərpa etdik. Mən 2019-cu ildə Bakıda Qoşulmama Hərəkatının Zirvə toplantısında qeyd etmişdim ki, biz beynəlxalq hüququ, ədaləti bərpa edəcəyik". Bu sözləri iyunun 30-da Prezident İlham Əliyev Qoşulmama Hərəkatı Parlament Şəbəkəsinin Bakı konfransında çıxışında söyləyib. "Biz uzun illər, 30 il gözlədik ki, beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən bu məsələnin həlli tapılacaq və işğala son qoyulacaq", - deyən Prezident İlham Əliyev qeyd edib ki, bu məqsədlə 1992-ci ildə ATƏT-in Minsk qrupu təsis olunmuşdu. Qrupun funksiyası münaqişənin həlli, işğala son qoymaq idi. Lakin əksinə, ATƏT-in Minsk qrupu sadəcə bir alətə çevrilmişdi.

"MİNSK QRUPU İLƏ BAĞLI SPEKULYASIYALAR SÜLH ÜÇÜN DAĞIDICI TƏSİRƏ MALİKDIR"

Prezident İlham Əliyev bildirib ki, artıq Azərbaycan işğala son qoyub: "Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü hərbi və siyasi yolla təmin edib. Belə olduğu halda artıq Minsk qrupuna ehtiyac yoxdur, biz Minsk qrupu ilə vidalaşmışıq, onlarla sağollaşmışıq". Bu barədə iyunun 30-da Prezident İlham Əliyev Qoşulmama Hərəkatı Parlament Şəbəkəsinin Bakı konfransında çıxışında bildirib. "Lakin təəssüflər olsun ki, Ermənistan tərəfi və digərləri bu qrupu canlandırmaq istəyirlər. Bildirmək istəyirəm ki, bu, qeyri-mümkündür. Artıq o qrup ölüdür, cansızdır. Biz işğaldan xeyli əziyyət çəkmişik və bunu açıq-aydın şəkildə bildiririk. Düşünürəm ki, ATƏT-in Minsk qrupu ilə bağlı hər hansı spekulyasiya neinki qeyri-məhsulardır, eyni zamanda dağıdıcıdır, regionda sülhün bərqərar olması üçün dağıdıcı təsirə malikdir", - deyər Azərbaycan Prezidenti vurğulayıb.

"PANDEMİYA DÖVRÜNDƏ 80-DƏN ÇOX ÖLKƏYƏ MADDİ YARDIM VƏ HUMANİTAR DƏSTƏK GÖSTƏRDİK"

Prezident İlham Əliyev bildirib ki, Azərbaycan hər zaman həm regional, həm də global məsələlərdə öz mövqeyini nümayiş etdirib: "Biz Qoşulmama Hərəkatının sədri kimi ədalətsizliyə qarşı, beynəlxalq hüququn qorunması uğrunda mübarizəmizi davam etdirəcəyik", - deyən dövlətimizin başçısı ölkəmizin Hərəkətə üzv dövlətlərin fəal dəstəyini daim hiss etdiyini vurğulayıb: "Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına sədr seçilməsi zamanı üzvlərin yekdil həmrəyliyi gördük. Ölkəmizin təşkilatə sədrlik müddətinin uzadılması da üzv dövlətlərin Azərbaycana dəstəyinin göstəricisidir".

Azərbaycan Prezidenti bildirib ki, erməni işğalçıları 30 il ərzində işğal edilmiş ərazilərdə azərbaycanlıların mədəni və dini irsinin silinməsinə çalışıb. Dövlət başçısı bildirib ki, Azərbaycan işğala son qoyaraq beynəlxalq ədaləti bərpa edib və indi azad edilmiş ərazilərə səfər edən hər kəs azərbaycanlıların dini-mədəni irsinə qarşı törədilmiş vandalizmi öz gözləri ilə görə bilər: "Ermənistanın bizim ərazilərimizin təxminən 20 faizini işğal etməsi etnik təmizləmə ilə nəticələndi, 1 milyon azərbaycanlı qaç-

Azərbaycan daha bir mötəbər beynəlxalq tədbirə ev sahibliyi edir

İLHAM ƏLİYEV: "Bu gün Qoşulmama Hərəkatının tarixində çox vacib gündür, biz Bakıda Parlament Şəbəkəsinin əsasını qoyuruq"

"Ərazi bütövlüyü, suverenlik, müstəqillik, qarşılıqlı olaraq bir-birinin daxili işlərinə müdaxilə etməmək - əgər bu prinsiplər bütün ölkələr tərəfindən qorunsa, müharibələr, münaqişələr və ədalətsizlik olmazdı"

qın və məcburi köçkünə çevrildi. Bizim tarixi və dini irsimiz erməni işğalçıları tərəfindən silindi. İndi azad edilmiş ərazilərə səyahət edənlər bunu - bu barbarizmi, vandalizmi, bizim məscidlərimizin murdarlanması, mədəni və dini abidələrimiz dağıdılmasını öz gözləri ilə görə bilərlər. Bütün bunlar faktlardır, necə erməniyənlü qüvvə olmasından asılı olmayaraq, heç kim buna göz yuma bilməz. Onların dəstəkçiləri buna məhəl qoymamağa çalışırlar, amma onlar bu faktlara məhəl qoymaya bilmirlər. Çünki artıq on minlərlə insan azad edilmiş ərazilərə səfər edib, bura xarici ziyarətçilər - siyasətçilər, parlament üzvləri, parlament sədrleri, jurnalistlər, ekspertlər və sırası insanlar daxildir. Biz buna son qoyduq. Biz ədaləti, beynəlxalq hüququ bərpa etdik".

"AZƏRBAYCANIN İGİD HƏRBÇİLƏRİ OLMASA İDİ, BMT QƏTNAMƏLƏRİ DAHA 28 İL KAĞIZ ÜZƏRİNDƏ QALACAQDI"

"Mən sizə deyə bilərəm ki, Azərbaycan və Ermənistan arasında olan münaqişə ilə bağlı vəziyyət yalnız regional məsələ deyildi, bu global məsələ idi. Çünki bu, təkə beynəlxalq prinsiplərin deyil, həm də BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinin pozulması və icra olunmaması idi". Bunu Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Qoşulmama Hərəkatı Parlament Şəbəkəsinin Bakı Konfransında çıxışında deyib. "1993-cü ildə BMT Təhlükəsizlik Şurası Ermənistan silahlı qüvvələrinin bizim ərazilərimizdən tam, dərhal və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb edən 4 qətnamə qəbul etdi. Və sual odur ki, niyə bu qətnamələr icra olunmadı? Heç kim cavab verə bilmir. Bəlkə də cavab vermək istəmirlər. Digər bir sual odur ki, niyə bəzi hallarda BMT Təhlükəsizlik Şurasının

qətnamələri sadəcə günlər içərisində həyata keçirilir, lakin bizimlə bağlı 28 il idi ki, onlar yalnız kağız üzərində idi", - dövlət başçısı vurğulayıb. Prezident İlham Əliyev qeyd edib ki, əgər Azərbaycanın igid hərbi qulluqçuları olmasa idi, BMT qətnamələri daha 28

gün dünyamız elə bir nəhəng transformasiya dövrünü yaşayır ki, global təhlükəsizlik və inkişaf strukturu çox güclü və çox ciddi dəyişikliklərə məruz qalır. Sülh, təhlükəsizlik və dayanıqlı inkişafın qorunub saxlanması Qoşulmama Hərəkatının təməl ideallarının və rolunun davamlı əhəmiyyəti bir daha vurğulandı.

Parlament diplomatiyasından danışan Sahibə Qafarova hazırkı beynəlxalq mürkəblilik kontekstində, çoxtərəflilik və beynəlxalq əməkdaşlığın indi hər zamankından daha vacib olduğu bir vaxtda bu diplomatiyanın böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini dedi. Qoşulmama Hərəkatı Parlament Şəbəkəsinin üzv ölkələrin əhalisi arasında Hərəkatın dəyərlərinin inkişafı ilə bağlı məlumatlılığın artırılmasına kömək edəcəyinə, həmçinin

"Azərbaycan otuz il böyük ədalətsizliklə üzləşmişdi. Biz torpaqlarımızı işğaldan azad edərək bu ədalətsizliyə son qoyduq"

il kağız üzərində qalacaqdı.

Sonra Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova çıxış edərək bildirib ki, bu gün Bakı konfransında Qoşulmama Hərəkatının üzvü olan 40-dan çox ölkənin parlamentləri və 8 beynəlxalq parlament təşkilatı təmsil olunur. Biz bunu üzv dövlətlərin parlamentlərə əməkdaşlığa verdiyi əhəmiyyətin əyani göstəricisi hesab edirik. Konfrans, həmçinin Şəbəkənin global parlament diplomatiyasında gələcək fəal iştirakına dair ümidlərimizi və inamımızı artırır.

Daha sonra Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova bildirib ki, davam edən pandemiya, silahlı münaqişələr, iqlim dəyişikliyi və bir çox başqa çağırışları nəzərə alaraq, bu

üzv ölkələri narahat edən məsələlərlə məşğul olmağa parlamentarilərə kömək göstərəcəyinə əminlik ifadə olundu. Vurğulandı ki, Azərbaycan tərəfi Qoşulmama Hərəkatı Parlament Şəbəkəsinin bütün üzv dövlətlərin maraqlarına uyğun qurulmasını təmin etmək üçün mövcud mexanizm və resurslardan istifadə edib.

Sonda "Bakı Bəyannaməsi" və "Qoşulmama Hərəkatının Parlament Şəbəkəsinin İş Qaydalarına dair Nizamnamə" qəbul edilib, təşkilatın rəsmi loqosu və bayrağı təsdiq olunub, qurumun sədri və sədr müavinləri seçilib.

Rəfiqə HÜSEYNOVA

SİYASİ RAKURS + AKTUAL

Nə qədər ki, sülh razılaşması mövcud deyilsə...

Azərbaycanın Ermənistanın ərazi iddialarına qarşı hərəkətə keçməsi üçün bütün legitim hüquqları var!

Fakt budur ki, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın kommunikasiyaların blokada çıxarılması, eləcə də sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası ilə bağlı son bəyanatları, eləcə də sülh razılaşmasını "status" mövzusu ilə ortaya atması artıq belə qənaətə gəlməyə zəmin yaradır ki, Ermənistan rəhbərliyi günü bu gün də Azərbaycana qarşı ərazi iddialarını nümayiş etdirir, eyni zamanda da üçtərəfli bəyanatlarda qəbul olunmuş şərt və tələb prinsiplərini dala-nə sıxışdırır.

Ermənistanın bu addımları regionda yaranmış həfif və ya zərif sülh şəraitini yenidən təhlükə altına atır

Mövcud problem isə sözügedən məsələlərlə bağlı, yeni 44 günlük müharibədən sonra imzalanmış sənədləri sülh razılaşması gündəmindən çıxarır. Söz yox ki, Ermənistanın bu addımları regionda yaranmış həfif və ya zərif sülh şəraitini yenidən təhlükə altına atır.

Beləliklə, əsas təməli 2020-ci ilin 10

noyabr bəyanatına, yeni Ermənistanın kapitulyasiyasına söykənən bəndlər icra olunmur. Bu isə açıq-aşkar onu göstərir ki, artıq ölkələr arasında sülh gündəmi istiqamətində aparılan işlər də səngiyir. Hətta belə də deyə bilərik ki, bu gün Qarabağda müvəqqəti yerləşmiş Rusiya sülhməramlıları kontingentinin hansı mövqələrdə nəzarət mexanizmlərini həyata keçirmələrinə baxmayaraq, bu ərazilərdə, yeni silahlı separatçıların, habelə qanunsuz erməni silahlı birləşmələrinin hələ də çıxmadıqları yerlərdə antiterror əməliyyatı keçirmək tələbi günü-gündən artmaqdadır.

Nikol Paşinyanın Azərbaycanın Ermənistanla yeni müharibəyə başlaması üçün legitim yollar axtarması yönündəki fikirləri də, əslində, həqiqəti əks etdirməkdədir

Bu arada Ermənistan ordusunun rəsmilərindən birinin jurnalistlərə müsahibəsi zamanı hələ də və həyasızcasına (!) Qarabağa həqiqi hərbi xidmət çağırışçılarını deyil, müqaviləli hərbi xidmətçiləri göndərəcəkləri ilə bağlı səsləndirdiyi fikirləri də İrəvanın ağılı başına toplamadığının bariz sübutudur. Üstəlik, Nikol Paşinyanın Azərbaycanın Ermənistanla yeni müharibəyə başlaması üçün legitim yollar axtarması yönündəki fikirləri də, əslində, həqiqəti əks etdirməkdədir. Bəli, o heç də yanılmayıb və artıq bu legitimliklər kifayət qədərdir!

Qərbi Zəngəzur - sərhəddə elə yerlər var ki, Azərbaycan Silahlı Qüvvələri öz sərhəd zolaqlarını dəqiqləşdirəcək

Beləliklə, İlham Əliyev açıq şəkildə bəyan edib ki, əgər Ermənistan Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanımayacaqsa, bu zaman Azərbaycan da bunu etməyəcək və sərhəddə elə yerlər var ki, Azərbaycan Silahlı Qüvvələri öz sərhəd zolaqlarını dəqiqləşdirəcək.

Ali Baş Komandan paralel olaraq Ermənistan rəhbərliyinə mesaj olaraq yol layıb ki, qarşı tərəf ağılı başına yığmaqla acı aqibətini indidən gözüne alsın. Belə ki, növbəti silahlı münaqişə yalnız Qarabağla bağlı olmayacaq, həm də Zəngəzur münaqişəsi olacaq. Məntiqi düşünsək belə də ola bilər. Yeni fəaliyyətin əsas tərkib hissəsinin məhz Qərbi Zəngəzur bölgəsində reallaşdırılması ehtimalları kifayət qədər çoxdur.

Əbəs deyil ki, Prezidentimiz daha əvvəlki çıxışlarında da bu haqda danışarkən həmin bölgələrin tarixi Azərbaycan torpaqları olduğunu xüsusi vurğulayıb və bu gün də vurğulamaqdadır. Belə olan halda isə Bakının hər an istənilən hadisəyə, yaxud hadisələrə hazır mövqedə dayanması gerçəkliyi də daha çox qabarıq fonda görünməyə başlayıb.

Qalır erməni tərəfinin ağılla, dərəkə ilə nəticə çıxarmasına. Əks halda regionda vəziyyətin yenidən gərginləşməsinə də bütün məsuliyyət Nikol Paşinyanın və rəhbərlik etdiyi hökumətinin üzərində olacaq.

Rövşən RƏSULOV

Ulu öndər Heydər Əliyevə həsr olunmuş "Burdan min atlı keçdi" tamaşası Akademik Milli Dram Teatrının səhnəsində

Iyulun 30-da Yeni Azərbaycan Partiyasının(YAP) və Mədəniyyət Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə Akademik Milli Dram Teatrında ulu öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 99-cu ildönümünə həsr olunmuş yazıçı-dramaturq Hidayətın "Burdan min atlı keçdi" pyesi əsasında tamaşa təqdim olunub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tamaşanı YAP-ın rəhbərliyi, İdarə Heyətinin, Təftiş Komissiyasının, Veteranlar Şurasının, Gənclər Birliyinin, Mərkəzi Aparatının, paytaxtın ra-

yon təşkilatlarının nümayəndələri, Milli Məclisin deputatları, dövlət və hökumət nümayəndələri, partiyanın fəalları izləyiblər.

Aqlışlarla qarşılanan tamaşada İrəvan Teatrının yaradıcı kollektivinin hər biri oynadıqları obrazların səhnə həllini yüksək peşəkarlıqla təqdim ediblər. Ümummilli lider Heydər Əliyevin obrazını Əməkdar mədəniyyət işçisi İftixar Piriyev canlandırıb.

Tamaşada tarixən Qərbi Azərbaycanda yaşamış soydaşlarımızın taleyindən, Qarabağ hadisələrinin yenidən başladığı dövrdə ermənilərin xalqımıza qarşı törətdiyi etnik təmizləmə siyasətindən, eləcə də Azərbaycan Prezidentinin əzmi nəticəsində həmin siyasəti iflasa uğradan tarixi Qələbəyə gedən yolun prioritetlərindən bəhs edilir. Əsrlərlə Qərbi Azərbaycanda bədxahlarımızın mənfur əməllərinə sinə gərən şəxsiyyətlərin gərgin mübarizəsi, o cümlədən ümummilli lider Heydər Əliyevin yorulmaz və dönməz fəaliyyəti tamaşa boyu işıqlandırılır. Ümummilli lider Heydər Əliyevin bədii obrazının simasında o böyük şəxsiyyətin Vətən, torpaq və xalq sevgisi, dövlətçilik prinsipləri təcəssüm etdirilir. Qeyd edək ki, tamaşanın quruluşçu rejissoru Xalq artisti Firudin Məhərrəmov və quruluşçu rəssamı Vahid Mürsəliyevdir.

"Azərbaycan növbəti dəfə çox böyük beynəlxalq tədbirə ev sahibliyi edir. Qoşulmama Hərəkatının parlamentlər şəbəkəsinin Bakı konfransı artıq 30 iyun tarixindən rəsmi olaraq öz işinə başlayıb. Bil-diyimiz kimi, Azərbaycan ümumi-likdə Qoşulmama Hərəkatının ən gənc üzvlərindən biri, bəlkə də birincisidir. Amma bütün bunlara baxmayaraq Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin yürütdüyü düzgün siyasət dünyada beynəlxalq hüququn hər kəs üçün eyni bərabər olması, onun işlək mexanizminin həyata keçirilməsi, ədalətin olması üçün atdığı addımlar, irəli sürdüyü təşəbbüslər, eyni zamanda ölkəmizin həyata keçirdiyi düşünülmüş siyasətin nəticəsi olaraq Azərbaycan 2019-cu ildə Qoşulmama Hərəkatının sədri seçildi". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında deputat Cavid Osmanov deyib.

"Dövlət başçısı çıxışı zamanı yeni təşəbbüslərlə çıxış etdi"

Onun sözlərinə görə, ölkəmizin Qoşulmama Hərəkatına sədrlik dövrünə nəzər salsaq bir daha əmin olarıq ki, Azərbaycan Prezidentinin məhz liderlik keyfiyyətləri nəticəsində Qoşulmama Hərəkatı artıq dünyanın ən aparıcı təchizatına çevrilmişdir: "Azərbaycan Pre-

zidentinin sədrliyi dövründə irəli sürdüyü təşəbbüslər digər mötəbər beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən birnəməli olaraq yüksək qiymətləndirilməsi, qəbul olunması, o cümlədən Qoşulmama Hərəkatının 120 ölkəsinin hər birinin Azərbaycana bəslədiyi böyük inam, etimad, hörmətin təzahürüdür.

Azərbaycan Prezidentinin Qoşulmama Hərəkatının sədri qismində yeni bir təşəbbüslə irəli çıxış edərək milli parlamentlərin məhz dünyada beynəlxalq müstəvidə əlaqələrin qurulmasına, mövcud əlaqələrin möhkəmləndirilməsinə istiqamətlənmiş addımların atılmasının çox vacib olduğunu vurğuladı və Qoşulmama Hərəka-

tının parlament şəbəkəsinin təsis edilməsi təşəbbüsü ilə çıxış etdi. Ötən il Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin sədri xanım Sahibə Qafarovanın rəhbərliyi ilə Madriddə keçirilən iclasda artıq Qoşulmama Hərəkatının parlament şəbəkəsi təsis olundu. Bu gün də Azərbaycan parlament şəbəkəsinin konfransına ev sahibliyi edir".

Deputat sözlərinə belə davam edib: "Azərbaycan Prezidenti ilk gündə açılış mərasimində iştirak etdi və eyni zamanda geniş nitq söylədi. Əlbəttə ki, Qoşulmama Hərəkatının ölkəmizdə keçirilməsi bir daha bütün dünyanın gözünü Azərbaycana yönəlməsi ilə tarixə

düşdü. Bu böyük bir platformadır ki, Azərbaycan həqiqətlərinin dünyaya çatdırılması üçün çox vacib bir məqamdır və bu məqamdan da növbəti dəfə Prezident cənab İlham Əliyev çox böyük diplomatik məhəretlə çıxış edərək Azərbaycan həqiqətlərini dünyaya çatdırdı, yeni təşəbbüslər irəli sürüldü.

O cümlədən Azərbaycan-Ermənistan arasında münasibətlərin indiki məqamına, Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarında 30 il müddətində işğalçılıq siyasəti yürütdüyü bir zamanda törətdiyi vəhşiliklərə, bu gün dünyada baş verən global hadisələr fonunda Qoşulmama Hərəkatının rolunu bir daha Azərbaycan Prezidenti öz çıxışında qeyd etdi. Azərbaycanın dövlət başçısı çıxışı zamanı bir sıra vacib mesajlar verdi, yeni təşəbbüslərlə çıxış etdi".

Ayşən Vəli

Xəzər dənizində statusun müəyyən olunması məsələsinin uzun illər müzakirə predmeti olduğu bəllidir. Hətta bu zaman qədər statusun müəyyən olunmamasına görə bəzi hallarda Xəzəryanı dövlətlərarası münasibətlərdə gərginliyin olduğu da sirr deyil. Bu baxımdan, status məsələsinə aydınlıq gətirilməsi xüsusi önəm daşıyır və Xəzəryanı dövlətlərin dövlət başçılarının 6-cı Zirvə Toplantısı son dərəcə əhəmiyyətli hesab olunur.

Ölkə başçısı cənab İlham Əliyevin Türkmənistan səfəri və Xəzəryanı dövlətlərin dövlət başçılarının 6-cı Zirvə Toplantısında iştirakı xüsusilə diqqətə layiqdir. Belə ki, Xəzər dənizini əhatə edən beş dövlət arasında iqtisadi, siyasi, təhlükəsizlik, nəqliyyat, ekologiya, təbii resurslardan istifadə və digər sahələr üzrə qarşıya çıxan problemlərin həlli üçün ən effektiv format məhz sözügedən Zirvə Toplantısı hesab olunur. Onu da diqqətə çatdırmaq yerinə düşərdi ki, Azərbaycan nəqliyyat-logistika infrastrukturuna görə, Xəzər dənizinin ən inkişaf etmiş ölkəsi olması səbəbindən ölkəmizlə status məsələsinə aydınlıq gətirilməsi digər Xəzəryanı ölkələr üçün də son dərəcə böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Doğrudur, Azərbaycanla Türkmənistan eyni dini və milli köklərə malik qardaş dövlətlərdir. Ölkələrimizi eyni tarixi və mədəni köklər birləşdirir və Azərbaycanla Türkmənistan həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli formatlarda hər zaman əməkdaşlıq edib və bu əməkdaşlıq yenə də uğurla davam etdirilir. Bununla belə, Xəzər dənizini əhatə edən beş dövlət arasında status məsələsinə aydınlıq gətirilməsi də hər zaman təxirəsalınmaz məsələ hesab olunub, aktuallığına görə də ön planda durub və bu mənada Zirvə Toplantısı həmin beş dövlət üçün ən arzuolunan, ən effektiv formatdır. Bu arada biz onu da diqqətə çatdırmalıyıq ki, 2018-ci ildə imzalanmış, "Xəzərin hüquqi statusu haq-

bağlı keçən il müəyyən razılığa gəlinib. Hesab edirik ki, bizim tərəfimizdən "Kəpəz", Türkmənistan tərəfindən isə "Sərdar" adlandırılan yataqlara "Dostluq" adının verilməsi bu razılığın nəticəsidir və ölkələrimiz arasında dostluq bağlarının möhkəmləndirilməsinə töhfələrini verməkdədir. Əlbəttə ki, sözügedən Konvensiya İran parlamenti tərəfindən ratifikasiya olunduqdan sonra, qalan məsələlər də həllini tapacaq və sözün əsl mənasında Xəzər dənizi əsil dostluq, əməkdaşlıq meydanı olaraq Xəzəryanı ölkələrin

ALTYNJY HAZAR SAMMITI

2022-NJI YILYŇ 29-NJY İYUNY, AŞGABAT ŞÄHERİ

qında Konvensiya" bu istiqamətdə əldə olunan ən böyük nailiyyət hesab olunur.

Azərbaycanla Xəzəryanı ölkələr arasında nə Rusiya, nə də Özbəkistanla bu zaman qədər hər hansı problemlər, anlaşmazlıq olmayıb, amma bəzən Türkmənistan və İranla müəyyən fikir ayrılıqları olub. Düzdür, bu fikir ayrılıqları da tərəflərin təşəbbüsləri, səyləri ilə aradan qaldırılıb və zamanla bu məsələlər də öz həllini tapmaqdadır. Məsələn, nəzərə çatdıraq ki, Türkmənistanla mübahisəli yataqların müştərek istismarı ilə

xalqlarının rifahına daha böyük tövhələr verəcək.

Şübhəsiz ki, hər bir toplantıda, hər bir sammitdə ölkə rəhbərimizin iştirakı mövcud məsələlərin həllinə yönəlik addım kimi diqqətdən yayınmır. Eləcə də, sirr deyil ki, cənab Prezident İlham Əliyevin iştirak etdiyi hər bir tədbirdə irəliyə doğru addımlar atılır və həmin tədbir bu baxımdan öz vacibliyi ilə yadda qalır. Bu mənada ölkə başçısının Xəzəryanı dövlətlərin dövlət başçılarının 6-cı Zirvə Toplantısında çıxışı da diqqətə layiq-

dir və cənab Prezident İlham Əliyevin bu toplantıdakı çıxışında məhz Xəzər dənizində təhlükəsizlik, gəmiçilik, balıqçılıq, ekologiya, su ehtiyatlarının qorunması və digər məsələlərlə bağlı səsləndirdiyi fikirlər xüsusi önəm kəsb edir, çünki son dərəcə əhəmiyyətli məsələlərin həllini əhatə edir.

Qeyd olunduğu kimi, Azərbaycan nəqliyyat-logistika infrastrukturuna görə, Xəzər dənizinin ən inkişaf etmiş ölkəsi olaraq tanınır və müxtəlif təyinatlı gəmilərə, donanmaya, limana, aşırma terminallarına sahibdir. Bununla yanaşı qeyd etmək yerinə düşərdi

ki, ölkəmiz coğrafi mövqeyinə görə də əlverişli imkanlara malikdir. Beləki, Şərq-Qərb, Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizləri ölkəmizin ərazisindən keçir və hətta son dövrlər məhz Rusiya-Ukrayna müharibəsi fonunda Xəzər dənizi vasitəsilə yükdaşımaların səviyyəsinin getdikcə artdığı da günün realılığıdır. Bu realılıqla yanaşı Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsindəki qələbənin sona çatdığı realılıqlar da var. Həmin realılıqlar Zəngəzur dəhlizinin açılmasının, daha sonra isə, Türkiyə vasitəsilə Aralıq dənizi hövzəsinə çıxışın təmin edilməsi deməkdir. Bütün bunlar o deməkdir ki, Azərbaycanla əməkdaşlığın daha da yaxşılaşdırılmasında hər bir ölkə, xüsusən də Xəzəryanı ölkələr çox maraqlıdırlar və bu fonda da Xəzəryanı dövlətlərin dövlət başçılarının 6-cı Zirvə Toplantısı son dərəcə əhəmiyyətli hesab olunur.

Liderlərin ikitərəfli əməkdaşlıq məsələlərini müzakirə etmək imkanı əldə etdiyi Zirvə Toplantısının əhəmiyyəti bununla da bitmir və olduqca böyük olduğu nəzərdən qaçmır. Belə təmasların, dialoqun olması dövlətlərarası münasibətlər sistemində son dərəcə vacib hesab olunur. Məhz bütün bunlar, əldə olunan imkanlar onu deməyə əsas verir ki, Orta Asiyaın enerji resurslarının Azərbaycan vasitəsilə dünya bazarına çıxarılmasının yaxın zamanlarda şahidi ola biləcəyik. Ölkə rəhbəri cənab Prezident İlham Əliyevin müdrikliyi, uzaqgörənliyi, uğurlu strategiyası nəticəsində reallaşdırılmış neft-qaz kəmərləri, digər transmilli layihələr Azərbaycanı regionun ən əhəmiyyətli ölkəsinə çevirib. İstər iqtisadi, istər siyasi, istərsə də coğrafi, yaxud hər hansı baxımdan Azərbaycanın əhəmiyyətinin artdığını görməmək mümkün deyil və bu baxımdan da bütün beynəlxalq platformalarda ölkəmizin qaldırdığı hər hansı məsələ həmişə öz həllini tapır.

İnam Hacıyev

“Həyatda şəərəflə şəərəfsizliyi, şəxsi rifahla ictimai borcu, tamahkarlıqla vicdanlılığı hər kəs özü seçir.” Müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu, ulu öndər Heydər Əliyev bu tezisnin davamı olaraq bildirdi ki, böyük siyasəti kiçik hisslərə, xırda mənfəətlərə bağlamaq olmaz. Ən əsası vətənpərvərlik insanın daxilindəki duyğulardır. Əgər bunlar yoxdursa, o insan mənəviyyətsizdir. Bu səpkili tezisləri, tarixin sınaqlarından çıxaraq özünü təsdiqləyən fikirləri xeyli sadalamaq olar. Azərbaycan demokratik, hüquqi dövlətdir. Demokratiyanın varlığını təsdiqləyən, eyni zamanda, ölkədə inkişafa dəstək olmaq üçün konkret layihələr ortaya qoyub onların gerçəkləşməsi istiqamətində atdığı addımlarla cəmiyyətdə ikrah doğurmayan müxalifətin olması hər bir dövlətin inkişafı üçün əsas şərtlərdən biridir. Məsələyə bu kontekstdən yanaşdıqda itirilmiş mənəviyyətlərini müxtəlif yollarla xarici ölkələrdəki ağaları tərəfindən onlara ötürülən çirklilə hesabına belə bərpa etmək imkanında olmayan antimillilə ünsürlərin özlərini “demokratiyadan, xalqa, dövlətə məhəbbətdən biçilmiş don”da hiss etmələri ikrah doğurmaya bilməz. İllərdir müxalifətçiliyi dövlət maraqlarına müxalifətdə dayanmaqda, iqtidarın atdığı hər bir uğurlu addımı qara rəngdə təqdim etməkdə görən daxili bəd-xahlarımız Azərbaycanda bərqərar olan demokratik mühitin yaratdığı şəraitdən sui-istifadə edərək həqiqətləri inkar yolu tutanda, hakimiyyətin ünvanına əsassız ittihamlar səsləndirəndə görəsən, birillik hakimiyyətləri dövründə ölkəni hansı vəziyyətə saldıqlarını yada salıb

“Dönüklərə və əqidəsizlərə ən böyük cəza xalqın nifrətidir”

utanırlarmı? Yoxsa, dövlətə xəyanəti üstün tutub ermənipərəst mövqedə dayanmağa başları o qədər qarışıb ki, qaranlıq keçmişlərini unudublar? Hər kəsin vicdanı, daxilində onun idarə edən “mən” keçmişinin, gələcəyinin, illərin ömrə vurduğu izlərin, əməllərinin güzgüsüdür. Keçmiş qaranlıq olan, çirkin əməl sahibləri bu güzgünün qarşısında duruş görə bilirlərmi? Təbii ki, yox. Təkcə son iki ilə yaxın dövrdə müxalif düşərgədə, daha dəqiq desək, onun radikal qanadının cəmləşdiyi “Milli Şura”da cərəyan edən prosesləri yada sala. 44 günlük Vətən müharibəsi təkcə dövlətlər arasında münasibətlərin səmimiyyətinə işıq salan həqiqət anı olmadı, eyni zamanda, daxiləki siyasi qüvvələrin məqsəd və məramlarını, kimliklərini təqdim etdi. 50-dən artıq siyasi partiya dövlət başçısı İlham Əliyevin Zəfərimizə yol açan müdrik siyasətini dəstəklədi. Bu dəstəyi özünə sərf edən şəkildə təhlil edib kənarda qalan isə antimillilə ünsürlərin cəmləşdiyi “Milli Şura” oldu. Budurmu, dövlətə, dövlətçiliyə sədaqət, xalqa sevgi? Bu fikirləri “İki sahil” qezetinin

baş redaktoru Vüqar Rəhimzadə açıqlamasında bildirib.

Vüqar Rəhimzadə vurğulayıb ki, Gültəkin Hacıbəyli kimi dönüklərin, əqidəsizlərin bütün fəaliyyəti boyu dövlətə, xalqa xəyanət yolunu tutan, erməni və ermənipərəst dairələrlə iş birliyi faktları əsasında sübut edilən Əli Kərimli kimi “siyasi meyiti” “alternativsiz lider” qiyafəsində təqdim etməsi onun necə cılız hisslərlə yaşadığını ortaya qoyur: “Əli Kərimli kimilərin təmsil olunduğu radikal müxalifətin əməllərinə qısa nəzər salmağımız səbəbsiz deyil. Xalq bu antimillilə çıxışların şəxsi ambisiyalarının qulu olduqlarını, dövlətə, xalqa xəyanətin onlar üçün su içmək qədər asan olduğunu çox yaxşı bilir. Əli Kərimli “alternativsiz lider” kimi təqdim edən gültəkinlər artıq şəxsi ambisiyalarının o dərəcədə girovuna çevriliblər ki, onlar üçün dövlət, xalq marağı deyilən məfhum yoxdur.

Gültəkin Hacıbəyli kimdir? Vaxtilə xalqın parlamentdə, Azərbaycanın isə dünyanın ən nüfuzlu, demokratik təsisatların inkişafı ilə bilavasitə məşğul olan beynəlxalq qurumda - Avropa Şurasında təmsilçisi. Bu iki fakt onun dünəni ilə bu günü arasında böyük təzadın olduğunu ortaya qoyur. Bu baxımdan ki, o illərdə xanım “siyasətçi”nin mətbuat səhifələrində yer alan açıqlamalarına diqqət yetirsək Azərbaycanın hər bir uğurunu də-

yərləndirməklə yanaşı, antimillilə ünsürləri dövlətə xəyanətdə, nankorluqda ittiham etdiyini açıq-aydın görürük. Bəs, nə oldu? Gültəkin buqələmun kimi rəngini və əsl dönüklərə xas olan mövqeyini niyə dəyişdi? Azərbaycan birdən-birə geriye doğru addımlayıb işğalçı Ermənistanla müqayisə olunacaq inkişafa malik ölkə səviyyəsini düşdü? Bəlkə xalqın etimadı ilə seçilmək, parlamentdə təmsil olunmaq hüququ qazanan millət vəkili bu dəstəkdən məhrum olduqda ölkə geriye doğru addımladı? Vaxtilə dağıdıcı müxalifət düşərgəsində təmsil olunanları qəbul etməyən, onları radikalıqda ittiham edən gültəkinləri birdən-birə onların dostuna çevirməyə, bu satqınlara sığınmağa nə vadar etdi? Bu kimi suallar çoxsaylı olsa da cavab birdir - tamah. Ailəməiş zəminində yaşadıklarından cəmiyyətdə itirdiyi mövqeyinədək hər bir addımının arxasında tamahın dayanması bu xanım siyasət-bazın yeri gəldi-gəlmədi bəhs etdiyi “ziyalı” ifadəsinin nəinki bu ada heç bir aidiyyəti yoxdur, əksinə bu ülvə dəyərlə ləkədir. Ziyalı xalqın nur çırağıdır. Ziyalı kütlənin önündə gedən təbəqədir. Gültəkinlərin bu gün özlərini xalqın nur çırağı kimi təqdim etməyə haqları varmı? Qətiyyətlə deyə bilərik ki, yox!

V.Rəhimzadə bu gün Azərbaycanın tarixi Zəfərin yaratdığı reallıqları yaşadığı, azad Qarabağın, azad Şərqi Zəngəzurun bütün dün-

yanın diqqət mərkəzində olduğu, diplomatik mərkəzə çevrildiyi bir zamanda bu kimi uğurlardan qürur duymaq əvəzinə, ikrah doğuran fikirlərlə gündəmi zəbt etməkdə antimillilə ünsürlərin maraqlarının nədən ibarət olduğunu da açıqlayıb: “Təbii ki, düşmən dəyirmanına su tökəni Azərbaycanın uğurları sevin-dirə bilməz. Digər tərəfdən, kiçik dövlət kimi dəyərləndirilən ailənin dəyərlərini öz tamahına qurban verən, müxtəlif ittihamlarla üz-üzə qalsa da bundan nəticə çıxarmaq əvəzinə daha da radikallaşan, xalqın aparıcı qüvvəsini topa, tufəngə tutan gültəkinlərin dövlət maraqlarını şəxsi ambisiyalarına qurban vermələri təəccüb doğurmur. Kimliyindən, siyasi mənsubiyyətindən, əqidəsindən, hansı sahədə fəaliyyət göstərməsindən asılı olmayaraq hər kəsi cəmiyyətə təqdim edən onun xarakteridir. Dönüklərin xarakteri, əqidəsi ola bilməz. Onlardan müsbət nəse addım gözləməyin özü belə sadəlövhük olardı.”

Vüqar Rəhimzadə onu da əlavə edib ki, keçmişimiz gələcəyimizə bələdçilik edir. Gültəkin Hacıbəyli-lərin isə əksinə bugünü keçmişinin güzgüsü rolunu oynayır. Əgər xarakterdə dönüklük, əqidəsizlik varsa, daxiləki bu virusun nə zaman sa cücərib baş qaldıracağı qaçılmazdır. Təbii ki, gültəkinlər xalqa, dövlətə, dövlətçiliyə qənim kəsilsən bu yolun heç vaxt heç kəsə uğur gətirmədiyinin fərqi yoxdur. Amma bunu bilə-bilə çirkin niyyətlərdən əl çəkməmələri onları xalqın qəzəbinə, nifrətinə tuş edib. Xalqın nifrəti, qəzəbi isə ən böyük cəzadır. Məhz bu gün Gültəkin Hacıbəyli kimi dönük bu cəzanın pik həddini yaşayır.

Həcc ziyarəti kimlərə vacibdir?

“İslamda ziyarət, xüsusilə də həcc ziyarəti kütləvi və birgə icra edilən ibadət formasıdır. Bu ibadətə dünyanın hər yerindən gələn müsəlmanlar əməl etməkdədirlər. Əgər orta əsrlər dövründə həcc ayinə yalnız Yaxın Şərq regionunda yaşayan xalqlar əməl edirdilərsə, müasir dövrdə isə bu vacib ayinə dünyanın hər yerindən gələn müsəlmanlar əməl edirlər. Artıq müasir dövrdə texnologiyanın inkişafı ilə əlaqədar olaraq altı qitənin hər bir yerindən dəst-dəstə müsəlmanlar həcc vaxtı müqəddəs Məkkə torpağına toplaşırlar. Bu da təbii ki, həccin müasir əhəmiyyətindən xəbər verir. Çünki, əgər orta əsrlər dövründə bu ayin üçün yalnız bir qitədən gələrdilərsə, indi isə bütün dünyanın hər yerindən gəlməklə müsəlmanların arasında münasibətlər sistemə müəyyən təsirlər edilməkdədir”. Bu

sözləri SİA-ya açıqlamasında Azərbaycan İlahiyyət İnstitutunun müəllimi, din xadimi Hacı İbrahim Quliyev deyib.

Onun sözlərinə görə, dünyanın hər yerindən insanların bir araya toplanması onların arasında müəyyən münasibətlər yaradır ki, bu da təbii ki, müsəlmanların mədəniyyətinin yayılmasına, təbliğ olunmasına və dünyaya inteqrasiya edilməsinə şərait yaradır. Həmçinin dünyanın hər bir bölgəsindən gələn təxminən bir ay bir yerdə olmaq eyni zamanda müsəlmanların sosial və siyasi həyatlarına da mühüm təsir göstərməkdədir: “Müxtəlif təbəqələrdən olan müsəlmanların Məkkəyə cəm olmaları onların bir-birinə də müəyyən təsirlərinin olduğunu aşkar edir. Belə ki, müxtəlif təbəqələrdən olan insanlar bir-birini həm siyasi cəhətdən, həm mədəni cəhətdən, həm iqtisadi cəhətdən, həm də digər

cəhətlərdən zənginləşdirir, məlumatlandırır və problemlərini həll edirlər. Eyni zamanda, müsəlmanlar arasında olan məzhəb və əqidə müxtəlifliyi də dünyanın global problemləri müqabilində birləşib, birlikdə fəaliyyət göstərməsinə zəmin yaradır. Təbii ki, bu da müasir dünyada Kəbə evinin ziyarətinin əhəmiyyətini daha da artırır. Sanki beynəlxalq toplantı xarakterini almış həcc ayini, müasir müsəlmanların bütün həyatlarının müxtəlif sahələrinə öz mühüm təsirini göstərməklə əhəmiyyətini artırmaqdadır”.

Hacı İbrahim Quliyev fikirlərinə davam edərək həmçinin qeyd edib ki, Kəbənin ziyarəti İslam dininin namaz, oruc, zəkat kimi rüknlərindən biridir: “Hər kəs bunu inkar etsə, böyük günah işləmiş olur. Çünki Qurani-Kərimin ayələrindən və həzrət Peyğəmbərin hədislərindən də məlum olur ki, onun vacib olması bir başa Uca Allah tərəfindən buyurulmuşdur. Həcc haqqında Qurani-Kərimin “Həcc” surəsinin 27-ci ayəsində buyrulur: “İnsanları həccə çağır ki, onlar sənin yanına piyada və hər uzaq yoldan hər cür miniklə gəlsinlər.” Kəbənin ziyarət olunması insanların günahlarının bağışlanması üçün əsas vasitələrdən biridir. Çünki dini mətnlərə görə Allah-Təalanın evini ziyarət etmək məqsədi ilə Kəbəyə gedən şəxslər günahlardan və bütün mənəvi sarsıntılara səbəb olan hallardan xilas olur və paklanırlar. Necə ki, Peyğəmbər buyurur: “Hər kəs həccə iman və səmimiyyətlə ziyarət etsə, anadan olduğu kimi geri döner.” Kəbə evinin ziyarət olunması üçün şəriətin müəyyən etdiyi bəzi qayda-qanunlar vardır. Bunlara həccin vacib olma şərtləri deyilir. Belə ki, həcc aşağıdakı şərtlər əsasında ömürlə bir dəfə insana vacib olur:

Ağıllı olmaq. Ağıllı olmayan, yəni dəli olan şəxs həcc vacib deyildir. Əgər dəli vəziyyətdə bir şəxs həcc ziyarət etsə, sonradan ağıllanarsa və müstəti (lazım olan bütün şərtlərə malik) olarsa, həcc ona vacib olacaqdır”.

Arzu Qurbanlı

Məhəmməd Sadiq Sancrani: “Azərbaycan uzun yol qət edərək regionun əsas oyunçusuna çevrilib”

Azərbaycanın dövləti ilə bu tarixi konfransda iştirak etmək çox xoşdur. Firsətdən istifadə edərək Azərbaycan hökumətini və xalqını müstəqilliyinin bərpa edilməsinin 30-cu ildönümünü münasibətilə təbrik edirəm. AZƏRTAC xəbər verir ki, bu sözləri Heydər Əliyev Mərkəzində Qoşulmama Hərəkatı Parlament Şəbəkəsinin “Dünyada sülhün və dayanıqlı inkişafın təşviqində milli parlamentlərin rolunu gücləndirilməsi” mövzusunda həsr olunan Bakı konfransında iştirak edən Pakistan İslam Respublikası Senatının sədri Məhəmməd Sadiq Sancrani çıxışı zamanı söyləyib.

Azərbaycanın otuz il ərzində uzun yol qət edərək öz siyasi kursunu uğurla yürütdüyünü və regionun əsas oyunçusuna çevrildiyini vurğulayan Pakistan Senatının sədri Azərbaycanın rəhbərliyini Qoşulmama Hərəkatı Parlament Şəbəkəsinin bu sessiyasına uğurla ev sahibliyi etdiyinə görə təbrik edib. O bildirib ki, dünyanın aparıcı təşkilatlarından biri olan Qoşulmama Hərəkatı beynəlxalq arenada bölünmələrə və qütbləşməyə qarşı öz təsirini davam etdirir və dünya ölkələrini sülhün, əməkdaşlığın təmin olunmasına təşviq edir.

Sanksiyyalılara

Dünya əvvəllər ikiqütblü idi, bir tərəfdə kapitalizm dünyası, digər tərəfində sosializm düşərgəsi, yaxud bir ucunda avtoritarizm, o biri ucunda özünü demokratiya ya sadıq kimi göstərən, bir tərəfdə xeyir, o biri tərəfdə şəər qüvvələr. Bax, beləcə hər kəs özünü ağıllı sayırdı, özünü haqlı hesab edirdi, dünyanın xilasının yalnız onun yanında olmaqla baş verəcəyini bəyan edirdi. Günlərin bir günü Qərb dünyası - kapitalizmin beşiyi bir araya gəlib oyun qurdular və sosializm düşərgəsini dağıtdılar, həm də dünyaya sosializm ixrac edən SSRİ adlı dövləti darmadağın etdilər... Vaxt gələcəkdi və sosializm düşərgəsini dağıtmaq ideologiyasının banilərindən biri və birincisi, İngiltərənin keçmiş baş naziri Marqaret Tetçer (o həm də "dəmir ledi" adlandırılırdı - müəlif) etiraf edəcəkdiki, SSRİ-nin bu sayaq dağıdılması lazım deyildi, onu 15 yerə parçalamaq əvəzinə idarə etmək daha əlverişli olardı.

"atallıq" iddiası

Bu gün də mahiyyət dəyişməyib, yalnız iki və daha artıq qütbə bölünmənin formasına əl gəzdirilib. SSRİ-nin dağılmasından sonra meydanın boş qaldığını düşünən Qərb fürsəti fəvriyyə verməyib ipə-sapa yatmayan ölkələrlə istədiyi şəkildə rəftar etməyə başladı. Yuqoslaviya, İraq, Liviya, Suriya kimi ölkələri müharibə girdabına soxdu, İran, Çin, Şimali Koreya, Venesuela, Kuba və bu günümüzdə Rusiyaya, qismən Belarusa qarşı müxtəlif ölçülü sanksiyalar, embarqolar tətbiq etməklə onları dünyanın qalan hissəsindən ayırdı və faktiki olaraq dünyanı iki düşərgəyə parçaladı...

Qərb Ukraynadakı əməliyyata görə Rusiyanı dünya iqtisadiyyatından "çıxarmağa" cəhd edəndə şimal qonşumuz heç də təkd deyildi. Onu hətta Qərb keçmiş müstəmləkələri də dəstəklənməyə başladı ki, bu da təəccübə səbəb oldu. Sanki Qərb bu hərəkəti, bu siyasəti ilə dünyanı, Rusiyaya da pay saxlamaq şərtlə, iki cəbhəyə ayırır. Uzun müddət kənarda qalan bir çox inkişaf etməkdə olan ölkələr Qərb təzyiqləri ucbatından Rusiyaya yaxınlaşıb. Bu isə Qərb de-

mokratları üçün böyük təhlükə yaradır.

Ukraynadakı hərbi münaqişə Avropaya müharibənin qayıdışını və demokratiya ilə avtoritar imperiyalar arasında açıq qarşıdurmanı göstərir. Bu münaqişə Ukraynanı dəstəkləmək, Rusiyaya qarşı sanksiyalar tətbiq etmək və NATO vasitəsilə genişmiqyaslı silahlanmaya başlamaq üçün səfərbər olan Qərbi oyandırır. Üstəlik, əvvəllər formal olaraq neytral qalan İsveç və Finlandiya bir çox birgə təlimlərdən sonra artıq rəsmi olaraq NATO ilə birlikdədir. Türkiyənin şərtlərindən sonra hər iki skandinaviya ölkəsi NATO-nun qanadı altında özələrinə yer edib bildilər.

Bu gün Qərb demokratları ilə Putin Rusiyası arasında başlayan və Si Cinpinin Çini tərəfindən dəstəklənən yeni soyuq müharibə fonunda inkişaf etməkdə olan ölkələr, hətta öz demokratik institutlarına malik olsalar belə, tərəf tutmaqda hələ də tərəddüd edirlər. Nəticədə öz təhlükəsizliklərini təmin etmək məqsədi ilə Qoşulmama Hərəkatına qoşulurlar. Onların fikrincə, ilk növbədə qütblərdən birinə iddialı olan ya Avropa, ya Rusiya, o cümlədən Çinin tərəfində durmaqla açıq hədəfə çevrilmək olar. Məhz bu yanaş-

manın doğurduğu münasibətlər tərəflərdən birinə yaxınlaşmanı təxirə salır, ya da bu barədə danışıqmağı, mövqeni tam olaraq bəlli etməməyi diqtə edir.

Bu gün Qərb ABŞ başda olmaqla hədəfi Rusiyanı dünyanın digər ölkələrindən kənar tutmaqdır. Ukrayna müharibəsi bəhanəsi ilə NATO üzvlərinin əksəriyyəti çoxdan gözlənilən və yalnız 24 fevralda ələ düşən fürsəti qaçırmamaq istəmədi və Rusiyaya qarşı misli görünməmiş sanksiyalar tətbiq etməyə başladı. Əslində bu sanksiyaları Qərb çoxdan tətbiq etmək arzusunda idi. Amma bəhanə tapılmırdı. Və Putinin 24 fevral əmri Qərbə əlinə oynadı. Sanksiya paketləri üst-üstə gəlməyə başladı. BMT-də keçirilən səsvermədə Rusiyanın tərəfini Moskvanın siyasətini dəstəkləyən azsaylı ölkələr dəstəkləri, digərləri isə Rusiyaya sevgisindən çox Qərbə nifrəti səbəbindən bu səsvermədə Rusiyanın tərəfini saxladı. Hindistan kimi onlar da BMT-də keçirilən səsvermədə Rusiyanı pisləməkdən çekindilər və Moskvaya sanksiya tətbiq etməmək yolunu seçdilər. NATO-ya üzv olmasına baxmayaraq, bu mövqə Türkiyə tərəfindən dəstəklənmədi. Ölkələrin bir çoxu ilk növbədə öz mənfəətlərini düşünərək, birdən-birə "hər hansı bir əməliyyat - mənim maraqlarım üçün olsun" sxemi üzrə diplomatiyaya üz tutdular. Məsələn, Səudiyyə Ərəbistanı hasilatı artırmaq və neft qiymətlərini aşağı salmaq üçün ABŞ-in təzyiqinə müqavimət göstərdi, Hindistan və İndoneziya isə ilk növbədə öz əhalisini ərzaqla təmin etmək üçün ixracını (birinci halda buğda və şəkər, ikinci halda palma yağı) dayandırdı. Onlar Qərbi münaqişənin yaratdığı ərzaq böhranına görə tənqid edirlər və ərzaq çatışmazlığını Ukraynanın dağılması və Moskvanın Qara dəniz limanlarının bağlanması ilə deyil, Rusiyaya qarşı beynəlxalq sanksiyalarla əlaqələndirirlər.

Beləliklə, bloka daxil olmayan ölkələr artıq Rusiyaya meyl edirlər. Qərb tərəfindən rədd edilən Hindistan və İndoneziya, Brazi-

liya və Meksika, bir çox Körfez dövlətləri, Cənubi Afrika və əksər Afrika ölkələrinin Moskvaya dəstək nümayiş etdirirlər.

Moskva-Pekin oxu

Rusiyanın Ukraynaya qarşı apardığı müharibə Qərbdə imperiya fantaziyaları adı altında həyata keçirilən milli suverenlik və müdaxilə etməmək prinsipinin birbaşa pozulması kimi qəbul edilir. Qərb Qoşulmama Hərəkatının liderlərinin suverenlik və müdaxilə etməmək tərəfdarı olduqlarını hamıya xatırlatmağa çalışır. Biz bütün dünyaya qışqırıq ki, Afrika və Yaxın Şərqi bir çox yoxsul ölkələrində sabitliyi pozan enerji və ərzaq böhranının birbaşa məsuliyyətini Moskvaya da daşıyır. Bu, global iqtisadiyyatı sarsıdan inflyasiyanın sıçrayışına gətirib çıxardı və 2022-ci ildə ən yaxşı halda iqtisadi artımı 3,4%-ə endirdi. Üstəlik, bu sıçrayış onların bir çoxu üçün maliyyə böhranı kimi olan staqflyasiya təhlükəsinə səbəb olur. Bununla belə, inkişaf etməkdə olan ölkələr Moskvaya-Pekin oxunun tərəfdarıdır və Rusiyanın bəyanatlarına anlayışla yanaşırlar ki, bu da faktların əksinə olaraq, hərbi əməliyyatların başlamasının səbəbini NATO-nun 30 illik genişlənmə ilə izah edir. Humanitar böhran isə Qərb sanksiyalarından qaynaqlanır. Güney ölkələri müstəmləkəçilik dövrünə nifrətlərini saxlamaqla bərabər, yekdilliklə hesab edirlər ki, ABŞ üçün çox əlverişli olan beynəlxalq sistemi şübhə altına almaq və post-Qərb dünyası qurmaq, o cümlədən təsir dairələri yaratmaq lazımdır. Onlar Qərbi öz dəyərlərinə xəyanət etdiyinə və ikili standartlar siyasətinə görə tənqid edirlər. Onlar güclü şəxslərə və milli kimliyə pərəstişlə bağlı vahid mövqedən çıxış edirlər. Bu "machismo kultu" Vladimir Putin, Si Sinpin, Narendra Modi, Jair Bolsonaro, Recep Tayyip Erdoğan və Prince Mohammed bin Salmı bir araya gətirir.

Ukraynadakı müharibə XXI əsrin dünyasında baş verən bütün transformasiyaları önə çıxararaq, bloklara qoşulmayan ölkələrin xarakterinin və statusunun dəyişməsinə səbəb oldu. Bu ölkələr müstəqil geosiyasi oyunçuya çevrilir, onların rolu getdikcə qabarıqlaşır. Qoşulmama Hərəkatı Soyuq Müharibənin fövqəldövlətləri qarşısında öz hüquqlarını müdafiə edən dünyanın periferiya hərəkatı kimi 1955-ci ildə Bandunq şəhərində yaradılıb. Həmin vaxt bloklardan kənarda qalan ölkələrin hüquqlarını müdafiə etmək çətin idi. O zaman fövqəldövlətlər beynəlxalq sistemin özəyini təşkil edirdilər. Lakin artıq 1970-ci illərin əvvəllərindəki neft ixracatçılarının istehlakçı ölkələr qarşısında enerji və xammal istehsalçıların gücünü təsdiqləməyə imkan verdi. "COVID-19" pandemiyası və sonra Ukrayna müharibəsi özünü siyasi cəhətdən təsdiqləyən mərkəzin yaranmasına kömək etdi.

Qərb üçün əsas çağırışlar

Qoşulmayan ölkələrin yüksəlişi onların iqtisadi yüksəlişinin birbaşa nəticəsidir. O da məlum oldur ki, qloballaşmanın əsas be-

nefisiarları məhz "inkişaf etməkdə olan bazarlar", yeni keçmiş inkişaf etməkdə olan ölkələrdir. Qloballaşma Qərblə Şərq arasında ki sərəvət fərqi üçdə birdən çox azaldı və bu gün Şərq qlobal ÜDM-in 52%-ni təşkil edir. Qoşulmayan ölkələr arasında ticarət xüsusilə Asiya-Sakit Okean regionunda ticarətin ən dinamik komponentidir. Qloballaşmanın tüğyan etdiyi bir vaxtda inkişaf etməkdə olan ölkələr müxtəlif böhranlara tab gətirmək qabiliyyətini nümayiş etdirdilər. Onlar yerli istehsalı şaxələndirmək və genişləndirmək "yeni təcrid"ə uyğunlaşdılar.

Eyni zamanda, Qərb ölkələri bir sıra məğlubiyyətlə başa çatan müharibələr (Əfqanıstan, tutmuş Fransanın Saharanın cənubundakı ölkələrdəki son uğursuz hərəkatları - Mali və s.) nəticəsində dünya nizamına nəzarəti itirdi. 2008-ci il böhranından sonra Qərbdə kapitalizm daha da sərtləşdi. Qərb pandemiya zamanı əhalisini qoruya bilmədiyini açıq-aşkar göstərdi. Beləliklə, ABŞ-ın geri çəkilməsi və Avropanın acizliyi Şərq ölkələri ilə asanlıqla dil tapan avtoritar imperiyalar tərəfindən doldurulmağa başlayan strateji boşluq yaratdı. Bu gün onlar nəinki Qərbdən asılılıqdan xilas olublar, hətta ona getdikcə daha çox düşmən münasibət bəsləyirlər.

Qoşulmayan ölkələrin Ukraynada xüsusi əməliyyat məsələsində Rusiyaya verdiyi dəstək Qərb üçün mühüm xəbərdarlıqdır. Belə çıxır ki, bizim hamımız, azad ölkələr, avtoritar imperiyaların silahı altındayıq. Ta-

rixin getdikcə universallaşdığı bir dövrdə, həqiqətən çoxqütblü dünyanın hökm sürdüyü bir dövrdə Qərb özünü böyük təhlükəyə atmaqdan qorxmasa Şərqə itirə bilməz. Buna görə də, Qərb inkişaf etməkdə olan ölkələrə qarşı açıqlığı Pekin-Moskva oxuna cavab strategiyasına daxil etməlidir. Bu ölkələrə qida ilə bağlı çətinliklərə dərhal reaksiya göstərməli, fövqəladə humanitar böhranları aradan qaldırmağa yardım edilməlidir.

Rusiyanın Ukraynadakı əməliyyatı dünya düzenini dəyişəcəkmi?

Moskvanın Qərbdən uzaqlaşması son iki onillikdə dərinləşib və Rusiyanın Ukraynada xüsusi əməliyyatının başlamasından sonra isə yekunlaşıb. Moskvanın iddialarını sadalamağa ehtiyac yoxdur: NATO-nun şərqə doğru genişlənməsi; 1999-cu ildə Serbiyanın bombalanması; Corc Buş administrasiyasının Anti-Ballistik Raket Müqaviləsini rədd etməsi və İraqı işğal etməsi; Gürcüstan, Qırğızıstan və Ukraynada "rəngli inqilablar", eləcə də 2011-ci ilin "ərəb baharı" (Kreml burada Amerika və Avropanın demokratiya tətbiq etmək cəhdlərini gördü). Amerikanın vətəndaş cəmiyyətinə dəstəyi və despotlara qarşı xalq üsyanları rus siyasətçiləri tərəfindən ənənəvi həyat tərzinə qarşı informasiya müharibəsi kimi təqdim olunur və onlar güclü əks tədbirlər tələb

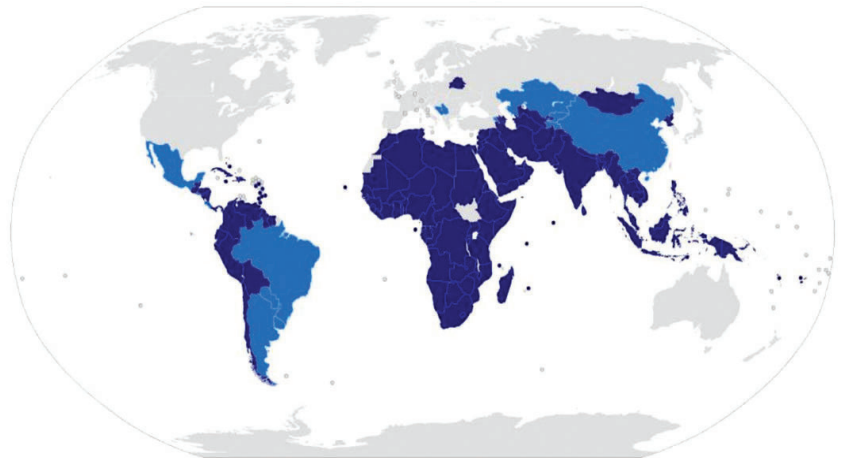
landiya və İsveç artıq üzvlük məsələsini həll ediblər). Bununla belə, dünyanın qalan ölkələrində Rusiyaya qarşı tənqidlər daha təmkinlidir və bu, Putinin Şərq və Qlobal Cənubda Rusiya diplomatiyasına ictimai şəkildə yönəlməsinə haqq qazandırır. Xüsusilə Asiya qitəsi daha çox dəstəkləyici mühitdir və bu, Rusiyanın Asiya-Sakit okean regionuna doğru dönüşünü sürətləndirir.

Moskvanın regionda əsas strateji tərəfdaşı Çindir. Pekin Olimpiadası başlamazdan əvvəl keçirilən görüşdə Vladimir Putin və Si Sinpin Çin-Rusiya tərəfdaşlığını "məhdudiyyətsiz" adlandırıblar. Uzun müddətli birgə bəyanatda onlar NATO-nun genişlənməsini pisləyib və "bəzi dövlətlərin" global təhlükəsizliyə xələl gətirən birtərəfli hərbi üstünlük arzusunu tənqid ediblər. Çinin dəstəyi, ən azı dolayısı ilə Putini xüsusi əməliyyata başlamağa sövq etdi, baxmayaraq ki, Pekində bir çoxları hadisənin baş verəcəyinə o qədər də inanmırdılar.

Çin və Rusiya ABŞ-ın rəhbərlik etdiyi "azad və açıq" Hind-Sakit Okeanla həmrəylik və müxalifət nümayiş etdirərək, Dördlü sammitə Yaponiya dənizi və Şərqi Çin dənizində birgə bombardmançı təyyarələrlə cavab verdilər. Çin-Rusiya tərəfdaşlığı ABŞ-ın birtərəfliyyəsinə və beynəlxalq hökmranlığına qarşı çıxır, ABŞ demokratiyasının inkişafına və bütün dünyada vətəndaş cəmiyyətinə dəstəyinə və strateji planlaşdırmaya mane olur, Vaşinqtonu iki müharibə meydanında çətinliklərlə üzləşməyə məcbur edir. Rusiya hərbiçiləri Sibirdən və Rusiyanın Uzaq Şərqindən qoşunlarını Ukrayna münaqişə zonasına məhz ölkənin şərq sərhədlərini heç bir şəkildə təhdid etmədiyinə əmin olduqları üçün yerləşdiriblər. Moskva bir əsrdə, hətta daha çox olmasa da, ilk dəfədir ki, iki fərqli cəbhədə təhlükəsizlik təhdidləri ilə üzləşmir. Əksinə, çox güman ki, Qərbin Ukrayna münaqişəsi ilə məşğul olması Çini Tayvana, hətta Cənubi Çin dənizində və Hindistanla mübahisəli sərhəddə təcavüzə qarşı addım atmağa sövq edəcək.

Beli, dünya heç də Qərbin düşündüyü kimi tərtib olunmur. Mizan-tərəzinin dəstəyi, o cümlədən daşları fərqli tərəflərin əlindədir. Rusiya və hələlik gizlində qalmaq bacaran Çin dünyada ABŞ-ı Qərbə sanksiyalara məruz qoyduğu, iqtisadi çətinliklərlə başa qoyduğu ölkələri - sanksiyalıları öz ətrafında toplamaqdadır. Bu ölkələr də gələcəyin böyük qüvvəsi kimi görünür. Bunu Qərb dünyası da bilməmiş deyil. Sanki bunun baş verməsinə fürsət yaradırlar. Ola bilsin ki, bəzi dünya güclərinin planında oldu-

Qoşulmama hərəkatı

edirlər. Gürcüstan və Ukraynanın NATO-ya qoşulması perspektivi Moskva üçün qırmızı xəttə çevrilib.

Ukrayna müharibəsi avropalıları Rusiyanın qonşularına qarşı aqressiv niyyətlərinə inandırdı, NATO birliyinə gücləndirdi (Fin-

ğu kimi dünyanı daha effektiv, birdəfəlik dağıtmaq üçün böyük toqquşmalara hazırlaşırlar.

V.VƏLİYEV

“Sevgililər Günü” hansı tarixdə qeyd olunmalı? - 14 fevral, yoxsa 30 iyun

1 4 fevralda şəhərdə əlində qızıl-güllə dolaşan xeyli sevən cüt-lük görmək olar. Həmin gün məhəbbətə, diqqətə ehtiyac sanki daha da çoxalır. Sevgi üçün hansı tarixdə bayram yaşamasının bir fərqi yoxdur. Amma cütlüklər arasında “Sevgililər Günü”nün hansı tarixdə qeyd olunması çətinlik yaratmağa başlayıb. Kimi dini, kimi də milli dəyərlər baxımından sevgililər gününü ilham və Fərizənin toy günü - 30 iyun qeyd etməyi münasib görür. Bəs, gəlin görək şəhər sakinləri mövzu ilə bağlı nə düşünür?

SİA mövzu ilə bağlı şəhər sakinlərinin fikirlərini öyrənməyə çalışıb:

Şəhər sakini Nigar Məhərrəmli: “Hər kəs “Sevgililər Günü”nü fevralın 14-də qeyd edir. Mən “Sevgililər Günü”nün niyə məhz həmin tarixdə qeyd olunmasını, bayramın necə yaranmasını bilmirəm. Sadəcə 14 fevral mənim üçün həmişə sevgi günü olub. 30 iyun isə məndə kədər hissləri oyadır”.

Şəhər sakini Seymur Cavadov: “14 fevral bizim dinimizə uyğun bayram deyil. 30 iyun bir-birimizə hədiyyə veririk. Ümumiyyətlə, dini bayramları qeyd etməyə üstünlük verirəm. Bu səbəbdən 30 iyunu da təmtəraqla qeyd etmirəm. Sadəcə ailə münasibətlərimizi daha romantik etmək, başqa sevgililərdən geri qalmamaq üçün 30 iyunu sevgi günü kimi qəbul edirik”.

Şəhər sakini Xədicə Hübətli: “Qədim Romada 14 fevral günü bütün romalılar üçün əhəmiyyətli bir gün idi. Bu gündə Roma xalqı tərəfindən qadınlar və evlilik ilahəsi olaraq qəbul edilən ilaha hörmət əlaməti olaraq tətil və şənlik edilirdi. Bildiyimiz kimi hər kəs tərəfindən 14 fevral tarixi “Sevgililər Günü” kimi tanınır. Amma düşünürəm ki, Azərbaycanda “Sevgililər Günü” 30 iyun qeyd edilərsə daha yaxşı olar. Bildiyimiz kimi Azərbaycanda “Sevgililər Günü” 1990-cı il 20 yanvar faciəsi zamanı həlak olan İlham və onun şəhid olmasına dözməyib özünə qəsd edən həyat yoldaşı Fərizənin toy günü ilə əlaqədardır. Bu səbəbdən düşünürəm ki, Azərbaycanda “Sevgililər Günü” 30 iyun tarixində keçirilsə daha yaxşı olar”.

Şəhər sakini Əli Rzayev: “30 iyun qeyd edilərsə, bəlkə də 14 fevralın bizim müsəlman aləminə aidiyyəti yoxdur. Ən azından bir Azərbaycan vətəndaşı olaraq 30 iyun qeyd edilməsi daha məqsəduyğun olardı”.

Şəhər sakini Şəlalə Cabbarova: “Demək olar ki, bütün dünya 14 fevral tarixini “Sevgililər Günü” kimi qeyd edir. Azərbaycanda da insanların əksəriyyəti bu tarixdə “Sevgililər Günü”nü qeyd edirlər. Amma biz tariximizi unutmamalıyıq. 30 iyun 1990-cı il 20 yanvar faciəsi zamanı həlak olan İlham və onun şəhid olmasına dözməyib özünə qəsd edən həyat yoldaşı Fərizənin toy günüdür. Bu baxımdan düşünürəm ki, Azərbaycanda “Sevgililər Günü” 30 iyun tarixində keçirilsə daha yaxşı olar”.

Şəhər sakini İlham Quliyev: “Məncə, 14 fevralda keçirilsə, yaxşı olar. 30 iyun Valentin günüdür. Məncə, İlhamla Fərizənin evlilik günü olmağı Azərbaycana daha uyğundur”.

Şəhər sakini Zülfüyyə Eminova: “Bizim dövrümüzdə sevgililər günü qeyd olunmurdu. Düşünürəm ki, günümüzdə sevgi deyilən anlayış artıq yoxdur. Buna görə də sevgililər gününün qeyd olunması mənasızdır”.

Arzu Qurbanlı

Strateji məhsullarda qıtlıq müşahidə olunur?

İQTİSADÇI-EKSPERT AÇIQLADI

“Bu il üç əsas hədəflərdən biri məhsuldarlığın artırılması, xüsusən də daha çox strateji məhsulların istehsal olunması ilə bağlıdır”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında iqtisadçı-ekspert, millət vəkili Vüqar Bayramov bildirib. Onun sözlərinə görə, taxıl istehsalı indiki halda prioritet məsələlərdən hesab olunur: “Çünki dünyada baş verən qıtlıq kontekstində istehsalın genişləndirilməsi və bu istiqamətdə daha çox investisiyanın və məhsuldarlığın artırılması fonunda işlərin görülməsinə ehtiyac var. Bütün bunlar təbii ki, məhsuldarlığın yüksəlməsinə və daha yüksək məhsuldarlığın əldə edilməsinə şərait yaradıb. Təbii ki, bu proses mərhələli şəkildə baş verir. Biçin prosesi davam etsə də gözlənilən məqam odur ki, bu il məhsuldarlıq xüsusəndə strateji məhsullar əvvəlki illərə nisbətən daha yüksək olacaq”.

Banuççək Hüseynli

Fransada nəşr olunan beynəlxalq jurnalın xüsusi nömrəsi Azərbaycana həsr edilib

*“Nations Emergentes”:
Bugünkü Azərbaycan öz
gücünün zirvəsindədir*

Paris şəhərində fransız dilində nəşr edilən “Nations Emergentes” Beynəlxalq ticarət jurnalının iyul nömrəsi Azərbaycana həsr olunub. **AZƏRTAC** xəbər verir ki, **Fransa və Avropa biznes mühitini hədəfləyən jurnal inkişaf etməkdə olan bazarlarda iş görmək istəyən şirkətlərə zəruri məlumatlar çatdırır, onları yeni bazarlarla yaxından tanış edir və bu sahədəki potensialı üzə çıxarmağa çalışır.**

“Nations Emergentes” jurnalı beynəlxalq ticarət sahəsində ixtisaslaşıb və yeni bazarlarla Avropa biznes şəbəkəsi arasında əlaqə və tanışlıq imkanı yaradır. Jurnal mütəxəssislərin təhlillərinə əsaslanaraq yeni bazarların potensialı barədə etibarlı məlumatlar təqdim etməklə iş adamlarını yeni fərsətləri dəyərləndirməyə sövq edir. Onlayn formatda olan jurnal Avropanın xarici ölkələrlə əməkdaşlıq edən, idxal-ixrac əməliyyatları həyata keçirən 10 mindən çox şirkətlər şəbəkəsində yayılır, eyni zamanda, geniş ictimaiyyətin diqqətinə təqdim olunur.

Bu baxımdan sürətlə inkişaf edən, Ermənistanın işğalından azad olunan Qarabağda böyük quruculuq işləri həyata keçirən və regionda strateji geosiyasi mövqeyə malik olan Azərbaycan Avropa biznes şəbəkəsi üçün xüsusi maraq doğuran ölkədir. Jurnalın “Azərbaycan, gələcəyə inam” adlanan nömrəsində ölkəmizin iqtisadi göstəriciləri ilə yanaşı, ictimai fəaliyyətin müxtəlif sahələri ilə bağlı analitik məqalələr yerləşdirilib.

Xüsusi nömrənin təqdimatında deyilir: “Bugünkü Azərbaycan öz gücünün zirvəsindədir, çünki uşaqlar üçün daha yaxşı gələcək təmin edilib”. Eyni zamanda, qeyd olunur ki, Mərkəzi Asiya ilə Avropa arasında ticarət yollarının kəsişməsində yerləşən Azərbaycanın coğrafi mövqeyi, zəngin enerji resurslarına malik olması, 2020-ci il

də Ermənistanla müharibədə qalib gəlməsi kimi amillər bu inamı daha da gücləndirir və respublikanı xarici şirkətlər və sərmayəçilər üçün cəlbedici məkana çevirir. Bu nöqtəyi-nəzərdən çıxış edən jurnal Azərbaycanın geniş biznes imkanlarına malik olması qənaətinə gəlir və onu müxtəlif aspektlərdən təqdim edir.

Azərbaycanlı mütəxəssislər tərəfindən yazılan məqalələrdə əvvəlcə Azərbaycan və onun qədim mədəni sərvəti haqqında məlumat verilir, Şuşa şəhərinin mədəni inkişafa töhfəsi vurğulanır. Daha sonra Azərbaycanın həyata keçirdiyi iqtisadi siyasət və ölkənin əlverişli biznes mühiti haqqında ətraflı təhlillər aparılır. Jurnalda yer alan materiallarda Azərbaycanın yerləşdiyi coğrafi mövqedən düşünülüb və məqsədyönlü şəkildə yararlanılması, hasil olunan karbohidrogen ehtiyatlarının nəqli üçün reallaşdırılan çoxşaxəli neft və qaz boru kəmərləri, yeni nəqliyyat dəhlizləri və bu məqsədlə zəruri infrastrukturun, o cümlədən Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanının, dəmir yollarının istifadəyə verilməsi, yaşıl enerji imkanları Avropa biznes şəbəkəsi üçün fərsət kimi dəyərləndirilir.

“Nations Emergentes” beynəlxalq jurnalı Azərbaycanın digər ölkələrlə müqayisədə rəqabət üstünlüyünün, regionun inkişaf edən ölkəsinə çevrilməsinin ümummilli lider Heydər Əliyevin həyata keçirdiyi müdrik və məqsədyönlü siyasətin nəticəsi olduğunu oxucuların diqqətinə çatdırır. Xüsusi nömrədə, həmçinin işğaldan azad olunmuş ərazilərdə aparılan nəhəng yenidənqurma və bərpa işlərindən bəhs edilir, iqtisadi fəaliyyətin müxtəlif sektorları, o cümlədən şərabçılıq, turizm, heyvandarlıq, bərpa olunan enerji potensialı barədə məlumatlar verilir.

Oğuzda şəhid Vüqar İbrahimovun anim mərasimi keçirilib

Oğuz rayonunda I Qarabağ müharibəsində şəhid olmuş Vüqar İbrahimovun anim mərasimi keçirilib. Anim tədbirində YAP Oğuz rayon təşkilatının sədri Saleh Məhərrəmov və təşkilatın əməkdaşları, digər idarə və təşkilatların və ictimaiyyətin nümayəndələri iştirak ediblər. Qeyd edək ki, İbrahimov Vüqar Rauf oğlu Oğuz rayon Xaçmaz kəndinin birinci Qarabağ savaşında ilk şəhididir. Vüqar İbrahimov 10 may 1973-cü ildə Xaçmaz kəndində doğulmuşdur. Xaçmaz kənd orta məktəbini bitirmişdir. Sovet Ordusu sıralarında Ukraynada xidmət etmişdir. Vüqar İbrahimov 1992-ci ilin aprelin 14-də Azərbaycanda Milli Orduya xidmətə getmişdir. O, Ağdamın Abdal Gülablı, Dəhra, Qaraqaya kəndləri uğrunda döyüşlərdə döyüşmüş, düşməne zərər bəsləyən endirmişdir. Ağdərə uğrunda gedən döyüşlərin birində ayağından yaralanmışdır. Döyüşçü dostları onu hospitala göndərmək istəmişlər. Lakin o bundan imtina etmiş, döyüşü davam etdirmişdir. Vüqar İbrahimov Ağdam rayonunun Papravənd kəndi uğrunda döyüşlərdə mermisi bitir. O, düşmənlə əlbəyaxa döyüşə atılır. Xeyli döyüşür. Vüqar İbrahimov 1992-ci ilin iyun ayının 28-də şəhidlik zirvəsinə yüksəlmişdir. 30 iyun 1992-ci ildə Oğuz şəhər Şəhidlər Xiyabanında dəfn edilmişdir. Şəhidin adı əbədləşdirilmiş, Xaçmaz kənd 2 nömrəli tam orta məktəbinə Vüqar Rauf oğlu İbrahimovun adı verilmişdir.

Zümrüd

Tarixi memarlıq abidələri müasir dövrimizdə, xüsusilə, diqqət mərkəzində olaraq qorunur və bərpa edilərək xalqın çoxəsrlik nümunələri gələcək nəsillərə ötürülür. Bu nümunələrin əksəriyyəti məlum olduğu kimi, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, YUNESKO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə abadlaşdırılır və bərpa olunaraq insanların ixtiyarına verilir. Xüsusi olaraq qeyd edək ki, son bir neçə ildə kifayət qədər abidələrimizə yeni həyat verilmişdir. Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin məlum sərəncamları əsasında həyata keçirilən bir sıra tədbirlər sırasında mədəniyyət abidələrinə, mədəni irsin qorunmasına da xüsusi önəm verilir. Belə ki, Prezident İlham Əliyevin tarixi və mədəniyyət abidələrinin qorunub saxlanması, onların bərpa olunması və gələcək nəsillərə çatdırılması barədə verdiyi tapşırıqlara uyğun olaraq bu sahədə geniş işlər görülmüş və davamlı olaraq həyata keçirilir.

Dünyanın ən qədim insan məskənlərindən olan Azərbaycan ərazisi arxeoloji abidələrlə, maddi-mədəniyyət nümunələri ilə zəngindir. Azərbaycan tarixən abidələr diyarı olmuş və maddi-mənəvi dəyərlərimizə münasibətin müsbət nəticəsi onların əsrlər boyu yaşamasına səbəb olmuşdur. Bu abidələr elmi təhlilini almış və müasir dövrimizdə nəfis şəkildə, dəlillər əsasında dünya ictimaiyyətinə təqdim olunur. Qeyd edək ki, mədəni və təbii irs Azərbaycanda mədəni irsin qorunma tarixi 1921-ci ildə Azərbaycan İnqilab Komitəsinin Şuşa və Şəki şəhərlərindəki Xan saraylarının bərpa edilməsi haqqında qəbul etdiyi qərarla başlayır. Xalq Komissarlığı Şurasının 1924-cü il 4 mart tarixli qərarı əsasında Azərbaycanın milli mədəniyyət abidələri dövlət sərvəti elan edilir və bu da onların uçota alınması və qorunmasını təmin edir. Onu da xüsusi olaraq bildirək ki, sovet imperiyasında yaşadığımız ilk illərdə Bakı şəhərindəki Bibi Həybat məscidi, məşhur Aleksandr Nevski Kilsəsi, Roma Katolik kilsəsi partladılmış, dağıdılmış və yerlə yeksan edilmişdir.

Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra millət və dövlət maraqları baxımından müstəsna əhəmiyyətə malik bir sıra layihələr uğurla gerçəkləşdirildi. Dövlət başçısı İlham Əliyevin çıxışlarının birində qeyd etdiyi kimi, biz nəinki ölkə daxilində millətlərarası və dinlərarası münasibətləri ən yüksək səviyyədə tənzimləyirik, həll edirik, biz dünyaya nümunə də göstəririk 743-cü ildə inşa edilmiş Şamaxı Cümə məscidi yenidən qurulub. Xristian dini abidələri, alban kilsələri, cümlədən Nic qəsəbəsindəki kilsə, Kiş kilsəsi təmir edilib. Tarixi-mədəni irsin, milli-mənəvi dəyərlərin qorunması, həmçinin dini ziyarətgahların, maddi-mədəniyyət abidələrinin bərpası və mühafizəsi daim diqqət mərkəzində saxlanılır.

Cəmiyyətdə mərhəmət və xeyirxahlığın ali ünvanına çevrilmiş Heydər Əliyev Fondunun qarşıya qoyduğu hər bir xoş məram, ilk növbədə, Ümummilli Liderin ali ideallarını özündə ehtiva edir. Azərbaycanın Birinci Xanımının fəaliyyəti aşılmaz sayılan sərhədləri belə adlayır. Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən layihələr ölkələr arasında əməkdaşlığın inkişafında əhəmiyyəti ilə seçilir. Bu gün dəyərlilik ki, dünyanın bütün ölkələrində Fondun həyata keçirdiyi layihələrə münasibət yüksəkdir. Azərbaycanın Birinci Xanımı sivilizasiyalararası dialoqa töhfə verməklə yanaşı, dini məbədlərin bərpasına da köməklik göstərir. Fondun layihələrindən olan "Azərbaycan - tolerantlığın ünvanı" layihəsi çərçivəsində müsəlman

məscidləri ilə yanaşı, xristian kilsəsi də bərpa edilib. Mehriban xanım Əliyevanın mü sahiblərinin birində dedi ki, dünyəvi müsəlman ölkəsi olan Azərbaycan yalnız xristian aləminə aid müqəddəs yerlərin və tarixi-mədəni abidələrin bərpasında iştirak etmir, eyni zamanda, ümumdünya əhəmiyyətli abidələri bərpa edir. Bu, Fondun həyata keçirdiyi mühüm siyasətidir. Avropada Versal Sarayının memarlıq abidələrinin, kafedral kilsənin vitrajlarının bərpası Azərbaycanda tolerantlığın, dözümlülüyn, dünya mədəniyyətinin rəngarəngliyinə hörmətin qədim və möhkəm kökləri olduğunu özündə bir daha ehtiva edir. Azərbaycanın Birinci Xanımı Mehriban Əliyeva Roma şəhərinin ətrafında yerləşən 60-a yaxın katakombaların bərpasında əhəmiyyətli işlərə imza atmışdır. Müqəddəs Marçellinio və Pietro katakombaları xristian aləmi üçün ən mühüm və ən maraqlı abidələrdən biridir və bu addım dinlər və mədəniyyətlərarası dialoqun daha bir parlaq nümunəsi olaraq tarixə yazıldı. Layihə çərçivəsində Bakıdakı Pravoslav kilsəsində təmir-bərpa işləri aparılıb.

XALQLARIN ƏDALƏTƏ ÇIXIŞI - ÇOXMƏDƏNİYYƏTLİLİYİN TƏMİNİ

Azərbaycanda məskunlaşan xalqların etnomədəni komponentlərinin inkişafına yönəlmə tədbirlərinin həyata keçirilməsi istiqamətində də Azərbaycanda görülmüş işlər, məhz müasir dövrimizdə dövlətin bütün millətdən olan insanlara diqqət və qayğı ilə yanaşmasının nəticəsidir. Fond tərəfindən Bakıdakı Müqəddəs Məryəm kilsəsi təmir və bərpa olunmuşdur. Heydər Əliyev Fondunun Fransanın Orn Departamentinin Santiyi, Fresnay o Sovaj, San-İler la Jerar, Tanvil, Kurjust, Revoyon və Mal yaşayış qəsəbələrində X-XII əsrlərə aid 7 kilsənin bərpasına yardım etməsi də "Azərbaycan - tolerantlığın ünvanı" layihəsi çərçivəsində reallığa çevrilib.

Etnik azlıqların harmoniya halında yaşadığı Azərbaycan

ERMƏNİ VANDALLIĞI

Ermənistanın Azərbaycana hərbi təcavüzü nəticəsində mədəni abidələrimiz də dağıdılmış, işğal edilmiş ərazilərdə qeyri-qanuni aparılmış qazıntılar nəticəsində aşkar edilmiş tapıntılar ermənilər tərəfindən mənimlənilmişdir. Erməni vandalizmi nəticəsində, Azərbaycan xalqının çoxəsrlik tarixini əks etdirən 700-dən artıq tarixi və mədəniyyət abidəsi qarət edilib və yandırılıb. Azərbaycan işğaldan azad etdiyi ərazilərdə də dini abidələrin təmir və bərpasına başlayıb. Ərazilərdə abidələr, mədəniyyət ocaqları, məscidlər, qəbiristanlıqlar dağıdılıb, təhqir edilib, bəziləri isə erməniləşdirilib. İşğal altındakı torpaqlarımızda təqribən 403 tarixi dini abidə olub ki, onlardan 67-i məscid, 144-ü məbə, 192-i ziyarətgahdır. 67 müsəlman məscidinin 63-ü tamamilə, 4-ü isə qismən dağıdılaraq yararsız hala salınıb. Ağdam Cümə məscidinin içərisində ev heyvanları, o cümlədən donuz saxlayan ermənilərin vandallığı bütün dünyaya göstərildi. Dağıdılan dini abidələrimizə nəzər salarkən Füzuli rayonunda Hacı Ələkbər məscidi, Dədəli, Merdinli, Gecəgözlü, Yuxarı Veysəlli kənd məscidləri, Cəbrayıl rayonunda Süleymanlı və Papı kənd məscidləri, Qubadlı rayonunda Məmər və Yusifbəyli kənd məscidləri, Zəngilan rayonunda Zəngilan şəhər məscidi, Malatkeşin və Zəngilan kənd məscidləri və s. bu sırada vurğulanmalıdır.

İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə məscidlər, mədrəsələr, körpülər, məbədlər nəinki dağıdılmış, eyni zamanda bir çox hallarda xalqımızın milli-mənəvi dəyərləri təhqir edilmişdir. Azərbaycan işğaldan azad etdiyi ərazilərdə də dini abidələrin təmir və bərpasına başlayıb. Ərazilərdə abidələr, mədəniyyət ocaqları, məscidlər, qəbiristanlıqlar dağıdılıb, təhqir edilib, bəziləri isə erməniləşdirilib. İşğal altındakı torpaqlarımızda təqribən 403 tarixi dini abidə olub ki, onlardan 67-i məscid, 144-ü məbə, 192-i ziyarətgahdır. 67 müsəlman məscidinin 63-ü tamamilə, 4-ü isə qismən dağıdılaraq yararsız hala salınıb. Ağdam Cümə məscidinin içərisində ev heyvanları, o cümlədən donuz saxlayan ermənilərin vandallığı bütün dünyaya göstərildi. Dağıdılan dini abidələrimizə nəzər salarkən Füzuli rayonunda Hacı Ələkbər məscidi, Dədəli, Merdinli, Gecəgözlü, Yuxarı Veysəlli kənd məscidləri, Cəbrayıl rayonunda Süleymanlı və Papı kənd məscidləri, Qubadlı rayonunda Məmər və Yusifbəyli kənd məscidləri, Zəngilan rayonunda Zəngilan şəhər məscidi, Malatkeşin və Zəngilan kənd məscidləri və s. bu sırada vurğulanmalıdır.

Erməni silahlı qüvvələri tərəfindən ən çox dağıdılan daşınmaz mədəni irs nümunələri olan məscidlər, türbələr və digər inanc yerləridir ki, bu da erməni vandallığının göstəricisidir. Bu gün görülmüş işlər çərçivəsində dini-tarixi abidələrimizdə təmir və bərpa olunur. Heydər Əliyev Fondu qədim Qarabağ torpağında dini abidələrimizin, məscidlərimizin bərpası üzrə layihə həyata keçirir. Layihə çərçivəsində yerli və xarici mütəxəssislərin iştirakı ilə bölgədəki ziyarətgahlarımızın bərpası, konservasiyası və yenidən qurulması həyata keçirilir.

Zümrüd BAYRAMOVA

“Azərbaycanla Rusiya arasında çoxşaxəli əməkdaşlıq mövcuddur”

“Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Rusiya Federasiyası Hökuməti arasında beynəlxalq informasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsi sahəsində əməkdaşlıq haqqında imzalanmış saziş böyük əhəmiyyət daşıyır. Əvvəla onu qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycanla Rusiya arasında uzun illərə söykənən çoxşaxəli əməkdaşlıq mövcuddur”. Bu fikirləri SİA-ya açıqlamasında Trend BİA-nın Baş direktor müavini, siyasi ekspert Sahil Kərimli bildirib.

Onun sözlərinə görə, bu əlaqələr mütəfiqlik səviyyəsinə qədər yüksəlib: “Belə olduğu halda kibertəhlükəsizlik sahəsində də birgə fəaliyyətin aparılmasına böyük ehtiyac var. İmzalanmış sazişlə ölkələrimiz ön başlıcası terrorizmlə, kibercinayətkarlıqla mübarizə sahəsində səylərini birləşdirəcək.

Məlumdur ki, son illərdə dünyada terrorçuluq, müxtəşkil cinayətkarlığın müxtəlif növləri, informasiya təhlükəsizliyinə yönəlmiş təhdidlər durmadan artmaqdadır. Sazişin imzalanması bu baxımdan informasiya təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə böyük töhvədir. Saziş beynəlxalq hüququn fundamental prinsiplərinə

əsaslanır, ölkələrimizə qarşı başlıca təhdidlərə, həmçinin vətəndaşların həyatına təhlükə yaradan informasiya kommunikasiya texnologiyalarına qarşı birgə mübarizə nəzərdə tutulur.

Sazişin daha bir önəmli əhəmiyyəti isə odur ki, ölkələrə qarşı yönəlmiş informasiya müharibəsi, dezinformasiyalar, müxtəlif növ təxribatların qarşısı effektiv şəkildə alınacaq. Bu da əlbəttə ki, uzun illər xarici təhdidlərə məruz qalan Azərbaycan üçün önəmlidir. Rusiya və Azərbaycanın bu sahədə əməkdaşlığı müxtəlif ölkələrdə fəaliyyət göstərən antiəzərbaycançı qüvvələrə, erməni diasporuna böyük zərbə olacaq.

Sazişdə həmçinin separatçılıq və terrorçuluğa qarşı birgə mübarizə nəzərdə tutulması Ermənistanda baş qaldırmaq istəyən revanşist qüvvələrə, Qarabağda fəaliyyət göstərən qanunsuz erməni silahlılarına ciddi mesaj olmalıdır. Xüsusilə də bu əməkdaşlığın Rusiya ilə həyata keçirilməsi Ermənistanə növbəti bir zərbədir. Azərbaycan bölgədə sülh və təhlükəsizliyə daim töhfə verən ölkə kimi uzunmüddətli sabitlik istəyir. Azərbaycanın yaratdığı yeni geosiyasi realıqlar məkanında terrora, separatizmə, yəni Ermənistanə yer yoxdur”.

Abutel İlhamqızı

Erkən evliliklər hansı problemlərə gətirib çıxarır?

Erkən nikah - ailə anlayışı və həyatı hələ kifayət qədər dərk etməmiş, psixoloji cəhətdən ailə quracaq qədər formalaşmamış yeniyetmələr ilə bağlanan nikahdır.

Erkən evliliklər hansı problemlərə gətirib çıxarır?

Hamiya məlum olduğu kimi erkən nikahlar həm fiziki, həm də psixoloji problemlərə gətirib çıxardır. Vaxtılıq vaxtında marifləndirmək tədbirləri təşkil edərək müasir toplumu bu fikirdən daşıdırmaq vacib məsələlərdən biridir. İlk növbədə müəllimlər məktəblərdə təbliğatı güclü şəkildə aparmalıdır. Həmçinin bələdiyyələr bu məsələ üzərində əhali arasında maarifləndirmə işləri aparmalıdır. O zaman təsir daha effektiv ola bilər.

Bəs erkən nikahlar fərdi şəkildə necə təsir yaradır?

Əgər cəmiyyətdəki bir qismi toplum şəklində normal baxırsa, ailə quran iki şəxs də normal baxır və psixoloji problemlər olmur. Hansı ki, bir toplumda belə hallara normal baxmayan adamlar erkən nikaha daxil olursa, bunu işgəncə kimi qəbul edir və təbii ki, anında travmalar alır. Biz desək ki, erkən nikah filan psixoloji problemlərə gətirib çıxardır həmin problemlər belə hallara qəbulanmayan şəxslərdə baş verir.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin mərkəzi aparatı tərəfindən regionlarda ailə və uşaqlara dəstək mərkəzləri vasitəsilə tam ödəniş-

siz psixoloji dəstək göstərilir. Bu mövzuda təkəcə valideynlər deyil, eyni zamanda övladların da maarifləndirilməsi çox vacibdir.

Yeniyetmə yaşındakı biri üçün əlbəttə ki ailə qurmaq, yeni ailəyə köçmək yad və qəbullanmayan anlayışdır.

Uşaq birdən-birə məktəbdən, həmyaşıdlarından, öz uşaq həyatından məcburi ayrılaraq ailə həyatına atıldığı üçün yeni vəziyyətə adaptasiya olunmaq çox çətin olur. O uşağın özünün valideyn köməyinə, qayğıya ehtiyacı olduğu halda, digərlərinin qayğısına qalması, kiminsə qulluğunda durması, yeni mühit, yeni öhdəliklər, heç vaxt əl atmadığı işlər uşaq-gəlinlərdə psixoloji gərginlik yaradır. Bütün bunların nəticəsində təhsilsiz qadınların sayı artır, zorakılıq halları, məişət zorakılığı zəminində qətlilər törədilir, boşanmaların sayı çoxalır, uşaqlar stress şəraitində böyüyürlər. Bu cür şəraitdə nikaha girmiş cütlüklərin övladları da psixoloji sarsıntılar içində böyüyür.

Bir çox ailələrdə qadınlara, qızlara söz haqqı verilmir, onlar hər zaman əzilən tərəf olurlar. Öz hüququnu bilməyən, haqqını müdafiə etməyən ana təbii ki, qız övladını da mütaliyə öyrədəcək. Unutmayaq ki, oğul və qızı böyüdən, tərbiyə edən ailədir. Statistika-ya əsasən ölkəmizdə erkən nikahlar, qızların təhsildən yayındırması və qadın zorakılıqları cənub rayonlarında daha çox rast gəlinir.

Havar Şəfiyeva

Yenə televiziyalarımız haqqında danışmağa məcburuq...

Təhmasib Novruzov

Sizi bilmirəm, əziz oxucum, amma mənə televiziyalarımızın vəziyyəti hər zaman ciddi, həm də çox ciddi narahat edir. Ona görə ki, bu məmləkət müstəqilliyini əldə edəndən sonra bütün sahələrdə fenomen sürətlə inkişaf etdiyi halda, televiziyalarımız nəinki bu inkişafı ayaqlaşır, hətta buxov olub inkişafımıza əngəl törədir desək yanlışdır. Görəsən rəsmi qeydə alınıb, tezliklə dünyaya yayımlanan 20-yə yaxın televiziya kanallarımızın ümumilikdə tamaşaçı reytinginin bəzi onlayn televiziya kanallarının reytingindən aşağı olması bu televiziya kanallarının rəhbərlərini narahat etmirmi? Deyirlər ki, Azərbaycanda Milli Tele-radio Şurası var. Varmı görəsən? Varsa nə ilə məşğuldur? Az-çox baxımlı bir-iki veriliş var, onların da nümayişinə ayrılan vaxtın yarısından çoxu reklam nümayişinə həsr edilir. Qanunla bir saat ərzində ən çoxu 10 dəqiqə biznes reklamı, 2 dəqiqə sosial reklam olmaqla cəmi 12 dəqiqə reklam nümayişinə icazə verilir. Amma elə verilişlər var ki, saatın 40-45 dəqiqəsi reklam olur, qalan 15-20 dəqiqəsi verilişin az bir hissəsinə həsr edilir və yarımqıq qalır ki, sabah yenə adamlar yığılsın ekran qarşısına. Yəni, adamların faciələrindən, problemlərindən şou yaradıb, özünə tamaşaçı sayı artırır. Əslində bu, tamaşaçı kütləsinin əsəblərini tarıma çəkməkdir ki, nəticə etibarilə bu durum insanların psixoloji durumuna mənfi təsir göstərir. “Səni axtarıram” adı ilə axtarış proqramı kimi efirdə geniş nüfuz qazanan bir veriliş bu gün olub həftəbecər proqram. Bilmirsən bu veriliş xeyriyyə verilişidi, bilmirsən teleintiq proqramıdır, bilmirsən evlilik proqramıdır, ya hüquq-müdafiə verilişidi! Ekspertlər də kimlərdi - ya aktyor, ya müğənni. Xanımının rəfiqəsi ilə eşq macərası yaşayan və bütün cəmiyyətin gözündə nifrətlə anılan birini verilişə çıxarıb, insanlara ailəçilikdən dərs verdirirlər. Bu nədi, cəmiyyəti ələ salırlarmı? Son illər televiziyalarda “raskrutka” olunmaqda həkimlərimiz müğənniləri də, aktyorları da (tamata aktyorlar nəzərdə tutulur) geridə qoyub. Vallah yaxşı həkim çıxıb özünü televiziyalarda reklam elətdirməz. Ümumiyyətlə, peşəsinin yaxşı mütəxəssisi az bir vaxtda cəmiyyətdə yaxşı içəri ilə tanınar və hamı da ona üz tutar. Gözündə dördlük ey-nəklə televiziya “mən ey-nəklərə yox deyək” kompaniyası aparıram deyən göz həkiminə kim inanar? Ən narahat edən məsələnin biri də odur ki, bir müəllif maraqlı bir layihə yaradır, onun reytingi yüksəyə qalxan kimi, götürüb bütün televiziya-lar həmin verilişin kserosureti göstərir cəmiyyətə. Ayıbdır axı, hanı bu millətin yaradıcı insanları? Axı bizim tarixən ən böyük nailiyyətlərimizdən biri, bəlkə də birincisi bütün sahələr üzrə yaradıcılıq qabiliyyətimizin yüksək olmasıdır! Nədi, gerçək yaradıcı qabiliyyətli adamlarını efirə buraxmırlar, yoxsa millətin yaradıcılıq keyfiyyəti tükənib? Əminəm ki, cəmiyyətimizdə maraqlı proqramlarla yeniliklərə imza atmağa qadir kifayət qədər istedadlı adamlar var. Sadəcə, bu adamlara efirlərdə imkanlar yaradılmalıdır, onlara meydan verilməlidir, efir inhisarçılığına son qoyulmalıdır. Şübhə etmirəm ki, telekanallar bu imkanı yaratsalar çox maraqlı verilişlərə imza atmağa qadir çox sayda istedadlı insanlar yeni, mükəmməl proqramlarla tamaşaçıları sevindirərlər.

Bu yerdə uzun illər boyu cəmiyyətdə reytingi sıfıra enmiş ana televiziya olan AZ.TV-də son illər yaradılan yaradıcılıq mühitinin ana televiziyaımızın şöhrətini özünə qaytarmaqda oynadığı rolunu nümunə olaraq qeyd etməmək ədalətsizlik olardı. Bu fakt onu deməyə əsas verir ki, dəyişmək, inkişaf etmək mümkündür, yetər ki, istək olsun.

Bilirəm ki, televiziya inhisara alan bir qrup mənə bu yazıya görə atəşə tutacaqlar. Televiziya proqramlarında Ana dilimizin saflığı ilə bağlı araşdırmalarımızın nəticəsini cəmiyyətə yaydıqdan sonra belə söz atəşini görmüşəm. Yəni, hamını tənqid etməkdən zövq alan bəzi televiziya inhisarçıları özləri tənqiddə çox dözümsüz yanaşırlar. Amma unutmalı deyilik ki, televiziya şirkətləri kimlərinə özəl müəssisəsi ola bilər, ancaq ordan nümayiş etdirilən verilişlər bir xalq olaraq bizi dünyaya göstərən güzgüdür. Güzgü normal olmayanda insanı əyri-üyrü göstərdiyi kimi, televiziyalarımızın da yaradıcı qrupları normal olmadıqda bir xalq olaraq bizi olduğu kimi deyil, “əyri-üyrü” təqdim edir. Bu isə hər kəsi, milləti, xalqını sevən hər bir insanı narahat etməlidir. Reyting xatirinə cəmiyyətin anormal ünsürlərini efirlərə çıxarıb, onların hesabına özlərinə reyting yığmaq istəyənlərin bu millətin mənəviyyatına və dostlarımızla yanaşı, düşmənlərimizin də olduğu indiki dünyada milli imicimizə vurduqları zərbənin fərqi olmalıdır...

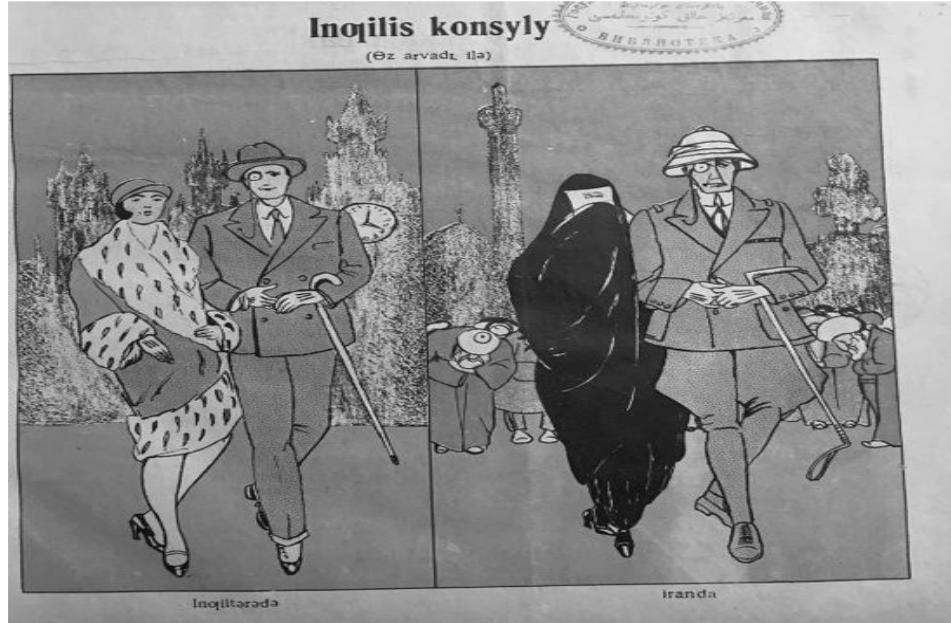
Deyirlər ki, indi şou-biznes aləmində açıq-saçıq geyinmədən məşhurlaşmaq mümkün deyil. Elə bunu eşitmişdim ki, ardınca sosial şəbəkələrdən birində gənc müqənnilərimizdən birinin ən son konsertlərindən birindəki geyimi ilə qarşılaşdım. Uzun yırtmacılı paltarda mahnı ifa edən müqənninin fikri qalmışdı dizindən bir neçə qarış yuxarıda. Nəinki fikri, əli də qalmışdı orada. Elə hey paltarı aşağı dartırdı. Yorumlarda da yazırdılar ki, ay bala, sən nə yaman əziyyət çəkirsən, yırtmac nədir, əl orda qaldı nədir və ya digər xoşagəlməyən sözlər.

Hə, müqənninin bu halını gördəndən sonra, "indi şou-biznes aləmində açıq-saçıq geyinmədən məşhurlaşmaq olmaz" söhbətini bir daha xatırladım. Yəqin həmin müqənni də elə o söhbətlərin təsiri altına düşübmüş ki, yeni aldığı, tikdirdiyi paltarını bu günə qoymuşdu. Yəqin sizlər də şahidisiniz ki, indi əksər qadın müqənnilərin paltarlarının ya yuxarı, ya da aşağı hissəsi söhbətimizin mövzusu kimidir. Vallah, yağışdan sonra göbəkəklər necə çoxalır, bu cür geyimlər də çoxalır, yəqin fikir verənlər az olmaz aramızda.

Bu barədə çox düşündüm, daşındım, dedim axı nəyə görə bu cür geyinmədən məşhurlaşmaq olmaz axı. Geyimin məşhurlaşmağa, tanınmağa nə dəxli var? Hələ tək müqənnilər yox, televiziya aparıcıları da bu cür geyimlə müraciət edirlər. Fikirləşdikcə, baxıram ki, yox ey, bilmədiyim nələrsə var. Yenidən bir də düşündüm, dedim yox, yəqin burada bilmədiyimiz, ya da hələ də dərk etməyimizin anlamağa imkan vermədiyi başqa bir məsələ var. Axı geyimlə məşhur olmağın nə əlaqəsi ola bilər ki?

İnanın həftələrdir bu barədə düşünürəm. Yaxınlarıma, tanıdıklarına da bununla bağlı suallar vermişəm. Onlardan mənə qınayanlar da olub, "sən də geridə qalmısan ey, müasir zamanədir, səhnəyə çıxan geyimini bir qədər cəlbədicə geyinməlidir də" deyənlər də olub. Lakin mən bu fikirlərlə razılaşa bilmirəm axı. Nə üçün, nə səbəbə biz televi-

Paltarlı da...

ziyada bir verilişi aparanda yaxası açıq paltar geyinməli, veriliş boyu əlimizlə saçlarımızı həmin açıq yere dartmalıyıq, nə üçün minlərlə insanın qarşısında səhnədə mahnı oxuyarkən əlimiz ətəyimizin yırtmacında qalmalıdır? Nə üçün bizim cinsin nümayəndələri geniş dekolite ilə ortalığa çıxmalıdırlar? Bunun bir qısqanclıq tərəfi də var hələ ki, mənə rahat buraxmır ki, buraxmır?

Bu məsələdə mənə bir təskinlik verən olmadı ki, olmadı. Günlərlə düşünüb daşındım, əziyyət çəkib beynimi işlətdim. Necə deyirlər, baş sındırdım. Sual verin, nəyi kəşf etdim?

Yəqin sizlər üçün də maraqlı olar nəyi kəşf etməyim. Lakin yenə də deyirsiniz ki, bu yenə başlayıb başqalarının işinə qarışmağa. Xeyr, mən heç kimin işinə qarışmı-

ram. Sadəcə müşahidələrim var ki, gördüklərim barədə düşünürəm və yazıram. Yazacağam da.

Buyurun, kəşf etdiklərimi dinləyin, görün haqlıyam, ya haqsız. Axır ki, tapdım bu cür geyimlərin səbəbini. Belə geyinən aparıcı və müqənnilərimiz var ha, onların istedadı və savadı yoxdur. Nə oxuduqları mahnıdır, nə də səsləri səs, nə də televiziya kanallarında danışdıqları sözdür. Yığnaqdır. Bu səbəbdən də gücü verirlər geyimə ki, bəlkə geyimləri ilə diqqət çəkələr. Hə, müşahidə etdiyim müqənniləri də, aparıcıları göz önünə gətirdim, gördüm ki, ay Allah, necə də düz tapmışam. Sizcə necə tapmışam, doğru səbəbdirmi?

Mənimlə razılaşanlar, bilirəm ki, yüzlərlə, minlərlə olacaq. Razılaşmayanlara isə

elə indicə elə bir fakt söyləyəcəyəm ki, yerlərində donub qalacaqlar. Görəcəklər ki, biz qəzet əhli ilə razılaşmaqdan başqa çarələri ola bilməz. Buyurun, dinləyin. Əgər məşhur olmaq üçün bənənin yarısını açıb göstərməyi vacib bilirsinizsə, siz çox-çox yanırsınız və səhv düşüncədə, səhv yoldasınız. Məşhur müqənnilərimizdən Şövkət Ələkbərova, Fatma Mehriyeva, Rübəbə Muradova, Sara Qədimova, Zeynəb Xanlarova, Səkinə İsmayılova, Fidan və Xuraman Qasimova bacıları, Gülyaz və Gülyanaq Məmmədova bacıları, Mələxanım Əyyubova, Nəzakət Teymurova, Aygün Bayramova, Şahnaz və Aybəniz Həşimova bacıları, Azərin, Zülfüyyə Xanbabayeva, aparıcılarımızdan Ofelya Sənanı, Roza Tağıyeva, Şerqiyyə Hüseynova və adlarını çəkmədiyim, bunun üçün üzr istədiyim müqənni və aparıcı qadınlarımız var ki, onlar mentalitetimizə uyğun geyimləri ilə həmişə nümunə olublar. Eyni zamanda bu cür geyimlərinə də Azərbaycanın ən məşhur müqənni və aparıcı qadınları olub və olmaqdadırlar ki, bundan sonra onları əvəz edə biləcək kimlərsə olması şübhə altındadır.

Necə düşünürsünüz, razılaşsınız mı mənimlə? Razılaşmayıb nə edəcəksiniz ki... Çox sevinirəm ki, bu məsələni çözü bildim. İndi sözüm həmin o müqənni və aparıcılardır: istedadınız varsa, səhnəyə, ekranlara çıxın, inanın ki, paltarlı da məşhur olmaq mümkündür. Əks təqdirdə, istedadınız yoxdursa, üstəlik paltarınızı da biabırçı vəziyyətə gətirirsinizsə, çox yazıqlar olsun sizə ki, azərbaycanlısınız...

Hə, diqqətimi çəkən bir məsələni də deməməm olmaz. Yuxarıda da vurğuladığım kimi, bu cür paltarlı müqənnilərin də, aparıcıların da əlləri, fikirləri qalır o açıq yerlərdə. Bunu da hər kəs bir cür dəyənləndirə bilər. Lakin mən belə dəyənləndirirəm ki, biz azərbaycanlıyıq, milli mentalitetimiz var. Şüuraltına həkk olunmuş genetik kodlarımızı o əlləri açıq-saçıq yerlərə aparın. Buna çox sevinirəm. Çünki hələ də qalan var. Belə isə silmək, yaxud üstünə götürək barədə düşünək...

Mətanət MƏMMƏDOVA

İyun ayının 30-da YAP Mərkəzi Aparatının, Suraxanı rayon təşkilatının və Suraxanı rayon Gənclər və İdman İdarəsinin birgə təşkilatçılığı ilə "Bizdən biri ol, sağlam gələcəyini seç" devizli minifutbol idman növü üzrə turnir keçirilib.

Turnir Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 22 iyul tarixli, 1334 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə və narkomanlığa qarşı mübarizəyə dair 2019-2024-cü illər üçün Dövlət Proqramı"nın icrası ilə əlaqədar, Yeni Azərbaycan Partiyası Mərkəzi Aparatının, Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının daimi fəaliyyət göstərən işçi Qrupunun və "Azərbaycan Televiziyası və Radio Verilişləri" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin 2022-ci ilə dair imzalanmış birgə Tədbirlər Planına uyğun olaraq təşkil olunub.

Turnirin açılış mərasimində Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib, ölkəmizin ərazi bütövlüyü və suverenliyi uğrunda canından keçmiş şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib.

Sonra mərasimdə çıxış edən YAP Suraxanı rayon təşkilatının sədri Vüqar Seyidov, Suraxanı Rayon İcra hakimiyyətinin başçısı Əziz Əzizov, YAP

"Bizdən biri ol, sağlam gələcəyini seç" devizli minifutbol turniri keçirilib

Mərkəzi Aparatının Gender siyasəti və gənclərlə iş şöbəsinin müdür müavini Zəkiyyə Musayeva, Milli Məclisin deputatı Sevinc Fətəliyeva, Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının işçi Qrupunun rəhbərinin müavini Tanrıverdi Aydınov, "Azərbaycan Televiziyası və Radio Verilişləri" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin Beynəlxalq əlaqələr departamentinin rəis müavini Elnur Orucov, Suraxanı rayon prokuroru Rəşid Mahmudov və başqaları bildiriblər ki, narkomaniya ilə mübarizə sahəsi daim diqqət mərkəzində olmuş, dövlət proqramları qəbul edilmiş, müxtəlif layihələr həyata keçirilmişdir. Bugünkü tədbirin də əsas məqsədi bəşəriyyətin ən ağır problemlərindən olan, cəmiyyətin ciddi belasına, təhlükə mənbəyinə çevrilən narkomaniyaya qarşı mübarizə ilə bağlı təbliğat işinin daha da gücləndirilməsi, sağlam gələcəyimizə naminə yeniyetmə və gənclər arasında aparılan maarifləndirmə işlərinin davamlılığını təmin etməkdən ibarətdir. Çıxışlardan sonra final mərhələsinə start verilib. 10 komandanın iştirak etdiyi turnirin qalibləri xatirə hədiyyələri və diplomlar ilə mükafatlandırılıb.

"Türkə düşmən olanlar yeni şəraiti qəbul etmək istəmirlər"

"Azərbaycanımızın 44 günlük Vətən Müharibəsində şanlı qələbəsi, torpaqlarımızın mənfur erməni faşistlərinin işğalından azad edilməsi təkcə Azərbaycan və bu qələbədə əvəzsiz rol oynayan Türkiyəmiz üçün deyil, bütün türk dövlətləri üçün də misilsiz tarixi əhəmiyyətə malikdir. Mübaliğəsiz demək olar ki, Azərbaycanımızın bu qələbəsi bütün türk xalqları tərəfindən böyük çoxluğu ilə qarşılanmış, türk dövlətlərinin bir-birinə daha da yaxınlaşması üçün möhtəşəm impuls vermişdir". Bunu "Səs" qəzetinə açıqlamasında Təkamül partiyasının sədri Teyyub Qənioğlu deyib.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin iyunun 21-də Özbəkistana səfəri, Azərbaycanla qardaş Özbəkistan arasında imzalanmış sənədlər, xüsusilə də Strateji tərəfdaşlığın dərinləşdirilməsi və qarşılıqlı fəaliyyətin genişləndirilməsi haqqında siyasi Bəyannamə iki dövlətarasında əlaqələrin genişləndirilməsinə bariz nümunədir. İnanırıq ki, Daşkənddə imzalanmış sənədlər nəinki iki qardaş dövlətin münasibətlərinin daha da dərinləşməsinə və möhkəmlənməsinə zəmin yaradacaq, eyni zamanda digər türk dövlətləri üçün də nümunə olacaqdır. Azərbaycanın Vətən Müharibəsində qələbəsi Cənubi Qafqaz regionunda yeni münasibətlərin formalaşması, sülhün bərqərar olması üçün münasib şərait yaratmışdır. Ancaq türk düşmən olanlar yeni şəraiti qəbul etmək istəmirlər. Ona görə də bu gün nəinki Cənubi Qafqaz regionunda, eləcə də, onunla birbaşa əlaqəsi olan Xəzər, Mərkəzi Asiya regionlarında sülhə və sabitliyə ciddi ehtiyac vardır. Bu regionlarda sülhə, sabitliyə nail olunması böyük ölçüdə türk dövlətlərinin birgə səyindən asılıdır. İnanırıq ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin qardaş Özbəkistana səfərinin nəticələri bu iki qardaş ölkə ilə yanaşı, digər türk dövlətlərinin də daha da yaxınlaşmasına impuls verəcəkdir".

Gülyana

Özünə hörmət edən heç bir azərbaycanlı eksperti nəinki onunla, ümumiyyətlə, Azərbaycan xalqına və dövlətinə, ölkənin ərazi bütövlüyünə, müstəqilliyinə hörmət bəsləməyən heç bir NADÜRÜSTLƏ əsla kontakta getməz!

Söz yox ki, rusiyalı şovinizist və təbliğatçı, xüsusilə 44 günlük müharibədən istər əvvəl, istərsə də sonrakı müddətdə erməni-pərəstlik mövqeyini, yaxud anti-Azərbaycan xislətini daim üzde tutan Vladimir Solovyovun Qarabağ separatçılarının "xarici işlər naziri" adlandırıldığı David Babayan adlı cinayətkar-terrorçu ünsürü efirinə çıxartması və həmin efirdə nağıllar danışdırması Azərbaycanın ictimai rəyi tərəfindən sərt şəkildə, hiddətlə qarşılandı və Solovyov haqq elədiyi bütün ağır həqarətləri növbəti dəfə öz boynunda ayrıca olaraq ayırdığı bişərəflik anbarına topladı.

Ümumiyyətlə, bu sərsəm və tələkə tipə qarşı yalnız Azərbaycanda deyil, bütövlükdə dünyanın bir çox nöqtələrində ayrıca antipatiya hisslər mövcuddur və bu da, əslində, onun dar düşüncəli, yaxud qəsd xarakterli tipik xüsusiyyətinin bəhrəsidir. Lakin Solovyovun tipajı barədə uzun-uzadı danışmağa da ehtiyac yoxdur, ona görə də keçək məsələnin məğzünə.

Beləliklə, Solovyovun Babayanı efirinə çıxarmasının ardınca ona qarşı yönələn çoxsaylı təpki birincinin guya (!) üzr istəməsi ilə nəticələndi. Həqiqətə qalanda isə bu üzr deyildi, daha betər həyasızlıq nümayişi idi. Məsələ ondadır ki, sanki azərbaycanlıların qarşısında "üzrxahlıq" etdiyini yüksək artistizm vasitəsi ilə sərgiləyən şovi-

nist müəllifin sözlərinə diqqət edək - o bildirdi ki, əgər efirinə "Qarabağ nümayəndəsini" çıxarıbsa, gərək Azərbaycanın da nümayəndəsini çıxaraydı və s (!) Yəni bu ünsür həqiqətən də belə görüntü yaratmağa çalışıb ki, guya Babayanı öz efirinə çıxarmasından hiddətlənən azərbaycanlılara müraciət edib və azərbaycanlılar da onun efirinə çıxmaqdan imtina ediblər və kontakta getməyiblər.

Bu arada, şovinizist Solovyov bilməli və qanmalıdır ki, özünə hörmət edən heç bir azərbaycanlı eksperti nəinki onunla, ümu-

miyyətlə, Azərbaycan xalqına və dövlətinə, ölkənin ərazi bütövlüyünə, müstəqilliyinə hörmət bəsləməyən heç bir NADÜRÜSTLƏ əsla kontakta getməz!

Həmçinin, heç bir "Qarabağ tərəfi" yoxdur. Bəli, Solovyov öz klounada xarakterli efirinə özü kimi onlarla digər klounları dəvət edər, onlarla birgə tələklilik, polyaçılıq göstərər bilər, amma onun bu davranışları təzim etdiyi bəlli dairələrə göstərilən AYI XİDMƏTİNDƏN o tərəfə keçmir.

Yeri gəlmişkən, sabah-birigün Azərbay-

canın internet kanallarında Rusiyadan müstəqillik tələb edən tatarlardan, başqırdlardan, altaylardan, çeçenlərdən, inquşlardan, kabardin-balkarlardan, qaraçay-çerkəzlərdən, kumıklardan, dağıstanlılardan, hətta neneslərdən, nanaylardan və noqaylardan müsaibə götürülsə, yaxud onlar "tərəf" kimi göstərilərsə Solovyov bundan qətiyyən təəccüblənməməlidir!

Bu ünsür anlamalıdır ki, əgər Bakı RİA Novosti, "Sputnik" kimi agentliklərə qarşı sərt qərar tətbiq edilsə və onların yayımlanmasına qadağa qoyulsa, "Solovyov live" adlı təxribatçı efir daxil olmaqla onun barmağı olduğu digər kanallara da həmin qadağa tətbiq ediləcək. Nəticədə isə Bakı ilə Moskva arasındakı münasibətlərin korlanmasında əsas, birinci və tək günahkar bilavasitə Solovyovun özü olacaqdır!

Əslində, bu gün KİV-lərin ölkələr arasındakı münasibətlərə cüzi təsir göstərdiyini iddia edənlər kökündən yanılırlar. Belə ki, bu gün Rusiyanın beynəlxalq siyasi vəziyyətinin heç də qənaətbəxş olduğunu demək olmaz. Belə olan vəziyyətdə Rusiyanın müəyyən dairələri xüsusilə müttəfiqləri olan iki münaqişə vəziyyətində olan ölkələrlə - həm Ermənistanla, həm də Azərbaycanla neytrallığını maksimal qaydada qorumaqdadır. Anlamalıdır ki, çətin dövründə daha iki müttəfiqini də itirməsi onun üçün nə qədər pis nəticələrə gətirib çıxara bilər. Bu gün Solovyov və onu idarə edən rusiyalı qaragüruhçu şovinizist dairələr həmin realığı anlamalıdır, özü də nə qədər gec deyilsə, bir o qədər də yaxşı olardı...

Rövşən RƏSULOĞ

Qərbdə artıq "qələbə"dən danışırırlar..?

Rusiyanın Ukrayna üzərindəki qələbəsi qoşunlarını Əfqanıstandan "alçaldı" şəkildə çıxarılmasından sonra ABŞ üçün ikinci böyük məğlubiyyət olacaqdır.

Rusların iddiasına görə, bu barədə "National Review" jurnalının köşə yazarı Brendan Dayertiy danışır.

Rusiyanın Ukraynadakı qələbəsi qoşunların Əfqanıstandan "alçaldı" çıxarılmasından sonra ABŞ üçün ikinci böyük məğlubiyyət olacaqdır. Bunu "National Review" jurnalının köşə yazarı Brendan Dayertiy bildirir.

O qeyd edib ki, ABŞ-in xüsusi əməliyyat zamanı Moskva üçün əlavə xərclər yatırmaq cəhdləri Kiyevin həlledici strateji geri çəkilmə bilməyəcəyi təqdirdə zəfəri daha iddialı edəcək. Dayertiy qeyd edib ki, Rusiya prezidenti Vladimir Putin bu halda təkəcə Ukraynada deyil, Qərb dövlətləri üzərində də qələbəni elan edə biləcək. Onun fikrincə, münaqişənin belə nəticəsi NATO dövlətlərində, təbii ki, panika yaradacaqdır.

"Əfqanıstandakı təhqirdən sonra bu, ABŞ tərəfindən maliyyələşdirilən və təlim keçmiş ordunun son iki ildə ikinci böyük məğlubiyyəti olacaqdır. Və bu risk olduqca real görünür" - deyər məqalə müəllifi yekunlaşdırıb.

Bundan əvvəl Çinin "Global Times" qə-

Rusiyanın Ukraynadakı qələbəsi ABŞ üçün Əfqanıstandan sonra ikinci rüsvayçılıq olacaqdır...

zetinin köşə yazarı Çjanq Hao alyansın digər ölkələrin maraqlarını nəzərə almadan siyasət yürütməsi səbəbindən NATO-nun dağılacağına proqnozlaşdırmışdı. Onun sözlərinə görə, ekspansiya strategiyası Rusiyanı təhlükəsizlik zəmanəti layihəsini təklif etməyə məcbur etdi və bunun rədd edilməsi . Ukrayna ətrafında vəziyyəti daha da gərginləşdirdi.

Yeri gəlmişkən, bu gün hansısa bir jurnalın tərəflərindən birinin qələbəsi barədə mühakimə yürüdü. "ona qələbə verməsi" elə də inandırıcı görünmür. Çünki, bu gün əksər siyasətlər belə müharibədə qalib tərəfin olmadığını deyirlər.

Qeyd edək ki, bir müddət bundan əvvəl ukraynalı səlahiyyətlilərdən birinin "Ukraynaya Rusiya ilə müharibədə qalib gəlmək üçün minlərlə hərbi texnika lazımdır" deməsi bir yana, burada insan həmfumu da böyük rol oynayır. Məhz bu mənada 40 milyonluq bir ölkənin 140 milyonluq bir ölkə ilə vuruşduğunu da təəvvür edin. Bir daha xatırladaq ki, müharibə hələ başa çatmayıb.

"...Qərb ölkələri Rusiyanın Ukraynada qalib gəlməsinə imkan verməməlidir". Bunu bir müddət bundan əvvəl Almaniya kansleri Olaf Şolz demişdi. Mən də elə-belə xatırladım

Ağasaf Babayev

"Kapitulyasiyanı imzalayan Ermənistanın digər hər hansısa bir variantı yoxdur"

"Son vaxtlar Ermənistan prezidenti bir-birinə zidd çəşdirici açıqlamaları ilə diqqəti çəkir. İyun ayının 27-də mətbuat konfransı zamanı isə növbəti açıqlamasında yeni çəkilən yolun istifadəyə verilməsindən sonra Laçın şəhərinin və Zabux kəndinin Azərbaycana təhvil verilməsini bəyan etmişdir. Ümumiyyətlə, artıq bu məsələdə hesab edirəm ki, Paşinyanın hər hansısa fikri artıq rol oynamır. Çünki Ermənistan məğlub tərəf kimi üçtərəfli Akta qol çəkib". Bunu "Səs" qəzetinə açıqlamasında Qaçqınların və Məcburi köçkünlərin işi üzrə Dövlət Komitəsi yanında ictimai Şüaranın sədri Anar Xəlilov deyib.

Onun sözlərinə görə, Aktın tələblərinə uyğun olaraq Ermənistan Kəlbəcər, Ağdam, Laçın rayonunun digər ərazilərini Azərbaycana məğlub tərəf kimi şərtsiz təhvil verib. Akta çox aydın şəkildə alternativ koridor yolu çəkildikdən sonra Ermənistanın Laçın, Zabux yaşayış məskənlərinin də Azərbaycana təhvil verilməyi qeyd olunub. Məlum olduğu kimi, yeni çəkilən yol artıq yaxın zamanlarda istifadəyə veriləcəkdir. Paşinyan da bunu bilir və bu haqda erməni cəmiyyətinə informasiyanı çatdırır. Kapitulyasiyanı imzalayan Ermənistanın digər hər hansısa bir variantı da artıq yoxdur. Tələb yerinə yetirilməlidir. Ermənistanın ordusu 44 günlük müharibə nəticəsində tamamilə darmadağın olmuşdur. Yeni ordu quruculuğu və müasir silahlarla təmin olunmağa onun iqtisadi gücü də yoxdur".

A.Xəlilov onu da bildirdi ki, havadarlarının başları Ukraynada gedən proseslərə qarışdığından inanmıram ki, bu dəqiqə Ermənistan yada düşsün: "Sadəcə, vəziyyəti olduğu kimi saxlamağa çalışırlar. Ona görə də, onlar da Aktın tələblərinin yerinə yetirilməsinin tərəfdarı olaraq çıxış edirlər. Paşinyanın digər açıqlamaları isə gündəmə və publikaya xidmət edir. Hər hansısa digər variantı əl atmaq Ermənistanın tamamilə iflasi olar. Çünki güclü mövqelərə və orduya malik Azərbaycan Ermənistanı dərhal cəzalandırır ki, bu gün dünyada buna qarşı heç kim maneə törədə bilməz. Burada yalnız bir məsələ ola bilər ki, Paşinyan hökuməti erməni xalqı qarşısında sifətini saxlamaq üçün bir qədər boşboğazlıq edib dirəniş göstərməyə cəhd edərlər. Yeni təhvilvermə vaxtını uzatmağa cəhd edərlər, müəyyən təxribatlara əl atarlar ki, bu da ucuz şoudan başqa bir şey deyildir. Artıq biz Paşinyanın daha bir açıqlamasını da eşitdik ki, erməni xalqı Laçının verilməsini istəməyirsə müharibəni uzudmayaydı. Bu açıqlamadan da görünür ki, onun sözləri daha çox hakimiyyətinin müdafiəsinə və cəmiyyətə hesablanmış fikirlərdir. Laçın, Zabux eyni zamanda Sis kəndi də Azərbaycana təhvil verilməkdir. Ermənistan bu gün özündə güc tapıb sülh müqaviləsini bağlamağı düşünməlidir. Ermənistanın taleyi və gələcəyi bundan asılıdır. Bu müqaviləni imzalamamaqla özlərinin onsuz da ağır olan iqtisadi vəziyyətini və gələcəklərini çətinləşdirirlər. Azərbaycan bu gün onsuz da öz yolunda inamla addımlayır. Hərbi-iqtisadi gücünü, dünyadakı nüfuzunu və mövqeyini gücləndirir".

Gülyana

İqtisadi gəlirlər və sosial xərclər artır: global böhran fonunda Azərbaycanın vəziyyəti - STATİSTİK ANALİZ

Azərbaycan Respublikasının 2022-ci il dövlət büdcəsinin gəlirləri 26, 816 milyard manat, xərcləri 29,879 milyard manat təşkil edir. Gəlirlərin həcmi ÜDM-in 32,5 faizini təşkil edəcəkdir. Bu isə, 2021-ci ilin təsdiq edilmiş göstəricisinə nəzərən 3,8 faiz çoxdur.

Gəlirlərin 52,4 faizi neft sektorunun, 47,6 faizi qeyri-neft sektorunun payına düşəcək. Neft sektoru üzrə büdcə gəlirlərinin 85,7 faizini Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondundan transfert, 14,3 faizini isə vergi orqanlarının xətti ilə neft sektorundan daxilolmalar təşkil edəcəyi proqnozlaşdırılır.

Vergi və gömrük sistemində islahatların davam etdirilməsi və pandemiyanın təsirlərinin azalması 2022-ci ildə qeyri-neft sektoru üzrə müvafiq daxilolmaların artımını 2021-ci ilin təsdiq olunmuş göstəricisinə (Mərkəzi Bankın mənfəətindən ayrılmalar və Dövlət borcu və zəmanəti üzrə öhdəliklərin Təminat Fondundan transfert çıxılmaqla) nəzərən 1 milyard 844 milyon manat və ya 19,3 faiz proqnozlaşdırmağa imkan verir. Bu isə çox böyük nəliyyət hesab edilir.

Qeyd edək ki, 2022-ci il üçün icmal və dövlət büdcəsinin gəlirləri hesablanarkən neftin bir barelinin qiyməti 45 ABŞ dolları götürüldü. Hazırda isə neftin dünya bazar qiyməti 120 dollardan yuxarıdır ki,

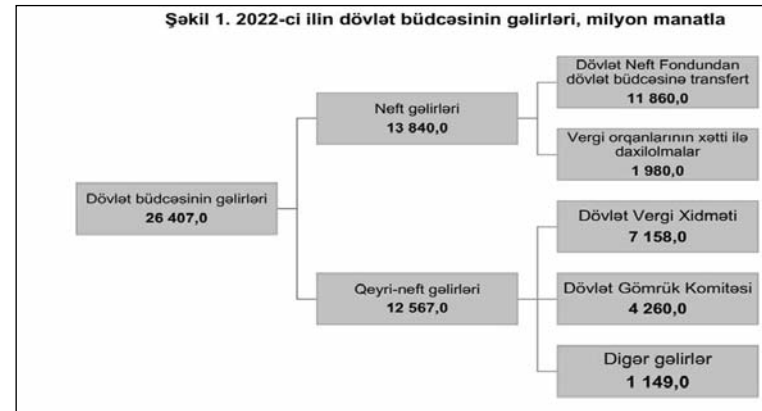

sabına cari xərclərin əvvəlki ilin proqnoz göstəricisi ilə müqayisədə 10,5 faizlik artımı, əsaslı xərclərin 14,1 faiz, dövlət borcuna xidmətlə bağlı xərclərin isə 13 faiz azalması proqnozlaşdırılır.

Dövlət büdcəsi xərclərinin funksional təsnifat üzrə strukturunda ən çox paya iqtisadi fəaliyyət (18,64 faiz), müdafiə və milli təhlükəsizlik (15,5 faiz), ümumi dövlət xidmətləri (14,7 faiz), təhsil (12,9 faiz) və sosial müdafiə və sosial təminat (12,4 faiz) xərcləri malik olacaqdır.

Təbii ki, enerji daşıyıcılarının ixracı dövlət büdcəsinin formalaşdırılmasında əhəmiyyətli rol oynayır. Burada son illərdə qazın istehsalının, ixracının və qiymətinin artması da müsbət rol oynayır. Bununla belə, büdcənin strukturuna baxanda qeyri-neft sektorundan əldə olan gəlirin nə qədər artığının şahidi oluruq. 2021-ci ilin büdcəsinin son 30 ildə qeyri-neft sektorunun payının ən yüksək olduğu büt-

dəcə qaydası üzrə müəyyən edilmiş hədlər və inflyasiya amili nəzərə alınmaqla yaranmış zəruri ehtiyacların qarşılanmasına, o cümlədən dövlətin müdafiə və təhlükəsizliyinin daha da artırılmasına (588,4 milyon manat), işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən-qurulması və bərpasının sürətlən-

dirilməsinə və ölkənin digər ərazilərində bir sıra infrastruktur layihələrinin və əsaslı xərclərin (1 291,1 milyon manat) artımı baş verib.

Müdafiə və milli təhlükəsizlik xərcləri daha yarım milyard artırılaraq 5 milyard manata çatdırılıb. Bu vəsaitdən müdafiə qüvvələri üçün 2 164 704 591 manat, milli təhlükəsizlik üçün 295 006 782, sərhəd xidməti üçün 433 205 951 manat, müdafiə və milli təhlükəsizlik sahəsində tətbiqi tədqiqatlar üçün 4 680 977, müdafiə və milli təhlükəsizlik sahəsinə aid edilən digər fəaliyyətlər üçün 2 187 161 364 manat ayrılacaq. Bu digər fəaliyyətlər üçün ayrılan vəsaitdən xüsusi müdafiə təyinatlı layihələr və tədbirlər üzrə xərclərə 2 180 442 500 manat yönəldiləcək.

Ümumiyyətlə, cari ilin ilk 5 ayında ölkədə istehsal olunan ümumi daxili məhsulun dəyəri 50, 867 milyard manatdan çoxdur. Bu tempin davam etməsi 2022-ci ilin ÜMD-nin 120 milyard manat civarında olacağını deməyə əsas verir. Qeyd edək ki, 51 milyardlıq ÜDM-in tam yarısı qeyri-neft sektorunun payına düşüb ki, bu da son 30 ildə əldə olunmuş ən böyük nəticədir.

Azərbaycan sosialyönümlü dövlət olduğundan, sosial xərclər də artırılır. 2022-ci ilin dövlət büdcəsindən bu sahəyə 3,6 milyard manat yaxın vəsait ayrılıb.

Azərbaycan minimum pensiyasının nominal və alıcılıq qabiliyyəti indeksinə görə MDB-də birinci sıraya yüksəlib. Sosial-iqtisadi islahatlar, məşğulluq imkanlarının və əməkhaqlarının müəmmadi artımı, əmək münasibətlərində leqallaşmanın genişlənməsi nəticəsində

sosial sığorta daxilolmalarında ilin ilk rübündə artım baş verib. Bu artım 152 milyon manat və ya 17 faiz təşkil edib.

Sosial ödənişlərin hər ay vaxtılı-vaxtında həyata keçirilməsi tə-

nin risk qrupuna daxil olan nümayəndələrinin sosial müdafiəsini gücləndirməkdir. Dövlət başçısının bu sərəncamı cəmiyyətin sosial cəhətdən həssas olan bütün təbəqələrini əhatə edir.

Prezident İlham Əliyev tərəfindən 2021-ci il 17 dekabr tarixində imzalanan sərəncamla ölkədə minimum aylıq əməkhaqqının məbləğinin 250 manatdan 300 manata çatdırılması 800 min işçini əhatə edir. Onu da vurğulayaq ki, son 3 ildə ölkə üzrə minimum əməkhaqqı 2,3 dəfə artırılıb. Hazırda minimum əməkhaqqı 2022-ci il üçün yaşayış minimumunu 43 faiz üstələyir.

Ümumiyyətlə, bi il tətbiq ediləcək genişmiqyaslı sosial müdafiə islahatları üçün 1,5 milyard manat vəsait xərclənəcək. Həmin vəsait hesabına vahid tarif cədvəlinin (VTC) bütün pillələri üzrə əməkhaqları orta hesabla 20 faiz artacaq.

Son 3 ildə aparılan sosial islahatlar sayəsində əlilliyə görə müavinətlər I dərəcə üzrə 2,7, II dərəcə üzrə 3, III dərəcə üzrə 2,3 dəfə artırılıb. Bununla yanaşı, müharibə,

min edilib. Artım dinamikası ümumən sosial yardımları da əhatə edib. Ümumən yardımın hər ailəyə düşən orta aylıq məbləği 21 faiz artaraq 300 manata çatıb.

Şəhid ailələrinə və müharibə əlillərinə bu ilin ilk rübündə daha 200 mənzil, postmüharibə dövründə 3200, ümumilikdə cəmi 12500-

dən çox mənzil və ya fərdi ev verilib. Bu il 1500 şəhid ailəsi və müharibə əlillinin mənzil və fərdi evlə təminatı nəzərdə tutulub.

2022-ci il üçün yaşayış minimumu ölkə üzrə 210 manat, əmək qabiliyyətli əhali üçün 220 manat, pensiyaçılar üçün 176 manat, uşaqlar üçün 193 manat məbləğində müəyyən edilib. Ehtiyac meyarının həddi 200 manat müəyyənləşdirilib.

Məlum olduğu kimi, Prezident İlham Əliyev 2021-ci il oktyabrın 16-da "Əhalinin sosial rifahının qorunması sahəsində əlavə tədbirlər haqqında" sərəncam imzalayıb. Məqsəd indiki şəraitdə vətəndaş rifahının təmin edilməsi və əhali-

hərbi xidmət vəzifələrini yerinə yetirməklə və digər xüsusi səbəblərlə əlaqədar əlilliyi olanlara Prezidentin aylıq təqaüdü olaraq I dərəcə üçün 400, II dərəcə üçün 350, III dərəcə üçün 300 manat ödənişlər həyata keçiriləcək.

Dövlət başçısının imzaladığı sərəncamla bu təqaüdlər bu ilin əvvəlindən növbəti dəfə orta hesabla 50 faiz artırılıb.

Göründüyü kimi, həyata keçirilən iqtisadi inkişaf strategiyası ölkəmizin gəlirlərini kəskin artırır və bunun da nəticəsində hökumətin apardığı genişmiqyaslı sosial islahatlar birbaşa və dolaylı yolla bütün vətəndaşları əhatə edir.

Elçin Bayramlı

Cədvəl 4. 2022-2025-ci illər dövlət və icmal büdcələrinin gəlirləri, dövlət büdcəsi kəsinin maliyyələşdirilməsi mənbələri (milyon manat)

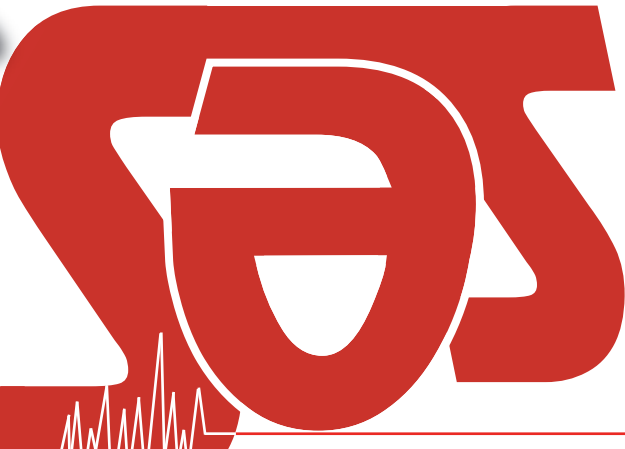
Göstəricilər	2022	2023	2024	2025
1. İcmal büdcəsinin gəlirləri*	26 967,7	28 175,8	28 963,4	29 606,5
1.1. Dövlət büdcəsinin gəlirləri	26 407,0	26 539,0	26 825,0	27 127,0
1.1.1. İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidməti	9 138,0	9 611,1	10 127,9	10 681,4
1.1.1.1. Neft gəlirləri	1 980,0	1 990,0	1 972,0	1 951,0
1.1.1.2. Qeyri-neft gəlirləri	7 158,0	7 621,1	8 155,9	8 730,4
1.1.1.2.1. Sosial tədbirlər hesabına formalaşan əlavə gəlirlər	308,0	314,0	318,0	322,0
1.1.2. Dövlət Gömrük Komitəsi	4 260,0	4 306,0	4 405,0	4 487,0
1.1.3. Dövlət Neft Fondundan transfert	11 860,0	11 520,0	11 180,0	10 840,0
1.1.4. Büdcə təşkilatlarının büdcədənəknar daxilolmaları	810,0	810,0	820,0	825,0
1.1.5. Digər daxilolmalar	339,0	291,9	292,1	293,5
1.2. Naxçıvan MR büdcəsinin gəlirləri	138,0	138,5	138,7	139,0
1.3. Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun gəlirləri	2 842,4	2 759,7	2 856,5	2 956,7
1.4. İşsizlikdən Sığorta Fondunun gəlirləri	163,6	128,7	127,0	131,4
2. Dövlət büdcəsinin kəsinin maliyyələşmə mənbələri	2 567,0	2 061,0	1 795,0	1 513,0
2.1. Özəlləşdirilmədən daxilolmalar	114,0	100,0	100,0	100,0
2.2. Borclarına hesabına (limit daxilində)	1 293,0	1520,0	1043,0	945,0
2.3. Vahid xəzinə hesabının qalığı	1 160,0	441,0	652,0	468,0

bu da neft qiymətlərində kəskin dəyişiklik olmasa neft ixracından nəzərdə tutulduğundan 3 dəfə çox gəlir əldə ediləcəyini göstərir.

2022-ci ildə dövlət büdcəsinin xərcləri 29,879 milyard manat məbləğində (ÜDM-in 35,6 faizi) proqnozlaşdırılıb. Xərclərin 68,7 faizini cari xərclər, 24,7 faizini əsaslı xərclər, 6,6 faizini isə dövlət borcuna və öhdəliklərinə xidmətlə bağlı xərclər təşkil edir. Qeyd olunan dövrdə əsasən əməyin ödənişi və sosial ödənişlərin artması he-

cədir. Bu ilin 5 ayında da qeyri-neft sektorunda 11 faizdən çox artım olub ki, bu da ilin yekununda büdcədə qeyri-neft sektorunun payını daha da artırılacağını söyləməyə əsas verir.

2022-ci ilin yanvar-aprel aylarında qeyri-neft sektorunun özəl hissəsində vergi daxilolmaları ötən ilin həmin dövrü ilə müqayisədə 44,7% artıb. Bu çox ciddi bir artımdır. Tendensiyanın davam edəcəyi və büdcədə qeyri-neft sektorunun payının artacağı proqnoz edilir.

Paolo Dibala "Yuventus"dan rəsmən ayrılıb. Qol.az xəbər verir ki, bu barədə klubun saytı məlumat yayıb. Turin təmsilçisi argentinalı hücumçuya xidmətlərinə görə təşəkkür edib. Onun klubla müqaviləsi bu ilin iyununda başa çatırdı.

Qeyri-rəsmi xəbərlərə görə, 28 yaşlı oyunçu karyerasını İtaliyanın başqa bir təmsilçisi "İnter"də davam etdirəcək. Dibala 2015-ci ildən "Yuventus"da çıxış edirdi.

Dibala

"Yuventus"dan
rəsmən ayrıldı

Qəbiristanlıqda baş verən cinayət işi üzrə istintaq yekunlaşdırılıb

Ağsunun Qaraqaşlı kənd qəbiristanlığında baş vermiş cinayət işi üzrə istintaq yekunlaşdırılaraq, baxılması üçün aidiyyəti üzrə Şəki Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə göndərilib. Bu barədə Baş Prokurorluqdan məlumat verilib. Qeyd edək ki, 2017-ci il yanvarın 28-də saat 1 radələrində 1991-ci il təvəllüdü-lü Asif Manafov yaxın münasibətlərdə olduğu Ayşən Qəhrəmanova ilə rayonun Qaraqaşlı kənd qəbiristanlığında aralarında yaranmış mübahisənin gedişində birləşərək Baş Şirvan kanalına yaxın ərazidə basdırıb. Bu ilin martın 19-da Asif Manafova Baş Prokurorluğun Kriminalistika və informasiya texnologiyaları idarəsində Cinayət Məcəlləsinin 120.1-ci (qəsdən adam öldürmə) maddəsi ilə yekun ittiham elan olunmaqla barəsində məhkəmənin qərarı ilə həbs qətimkan tədbiri seçilib.

"İntihar səbəbləri müxtəlif psixoloji faktlardan yaranır. Hansı psixoloji faktlardır ki, insanı intihara həddinə çatdırır". Bu fikirləri SİA-ya açıqlamasında psixoloq Ayten Ələkbərova bildirib.

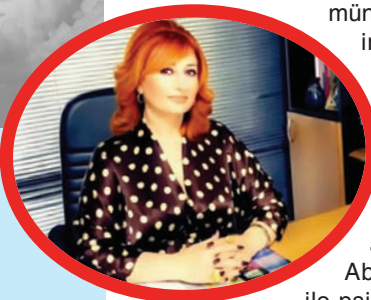
Onun sözlərinə görə, son dövrlər intihara müraciət edən insanlara diqqət yetirən görürük ki, çoxu borcu olanlardır: "Ən balaca məbləğdə borc belə bəzilərinin intihara sürükləyir. Yaxud da psixi zorakılıq nəticəsində intihar edənlərin sayı çoxdur. Ümumiyyətlə psixi faktların hər birinin başında psixi zorakılıq halları dayanır. Qarşı tərəfi alçaltdan xitamla onun intihara meyl etməsinə səbəb olur.

Digər məsələ isə abituriyentlərin intiharıdır. Ailənin övlada psixi zorakılığı, "Biz səni bu balı toplayasan deyə oxutduq?", "bələ nəticə toplayarlar?" kimi ifadələrdən istifadə etmək uşaqlarımızı intihara sürükləyir.

Bəzən güclü bir iradəyə, güclü beynə sahib olan insanlar belə intihara meyl edir. Elə son günlərdə ginekoloq xanımın intihar etməsi də gündəmə təsirini göstərdi. Çox gözəl, ağıllı xanım idi. Allah rəhmət eləsin. Həyat yoldaşının ağır

Hansı amillər
insanı intihara
sövk edir?

PSIXOLOQ
AYDINLIQ GƏTİRDİ

psixoloji xəstəliyi onu intihara sövk edib. Psixoloji problemlə psixiatrik problem tamamilə fərqli anlayışlardır. Bəzən məcburən xanımlar ki-minsə "bu qadın boşanıb", "yəqin ki həyatında başqası var idi" ifadələrinə görə boşanmaq əvəzinə psixoloji xəstə olan həyat yoldaşları ilə yaşamağı seçirlər. Amma bu münasibətin sonu insanı intihara məcbur edir.

Bunun qarşısını almaq üçün psixoloji zorakılıqları ön plana gətirməliyik. Abituriyent valideyləri ilə söhbətlər aparmaq lazımdır. Abituriyentlərin özləri ilə psixoloji seanslar aparılmalıdır. Uşaqlar nə qədər bilsələr belə bir anda unuda bilirlər və bu onların imtahan balına təsir edir. Onlar psixoloji olaraq rahat olmalıdır ki, imtahan ərafəsində müsbət nəticə əldə etsin. Mübarizələr bu yöndə olmalıdır. Zərərli verdişlərlə mübarizə apardığımız kimi zərərli insanlarla da mübarizə aparmalıyıq".

Abutəl İlhamqızı

Uşaqlarda bu davranışlar varsa...

PSIXOLOQ AÇIQLADI

"Davranış pozuntusu uşağın müxtəlif psixi və fizioloji səbəblərə bağlı olaraq daxili qarşıdurmalarını əməllərinə köçürməsi nəticəsində ortaya çıxır. Hər 10 uşaqdan 7-də davranış pozuntusuna rast gəlinir. Daha çox 3-6 yaş dövründə olan uşaqlarda müşahidə edilir". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında psixoloq Leyla Əliyeva deyib.

Onun sözlərinə görə, bu yaş dövrü şəxsiyyət keyfiyyətlərinin "mən" obrazının formalaşdığı bir dövr kimi xarakterizə olunur: "Ona görə də, bu yaş dövründəki uşaqlara daha çox diqqət göstərməli, davranış pozuntusu aşkar edildikdə gecikmədən korreksiya edilməlidir".

Psixoloq sözlərinə belə davam edib: "Davranış pozuntuları müxtəlifdir və uşaqlarda 13 yaşa qədər ortaya çıxır. Bu tip uşaqlarda yeniyetməlik çətin keçir, pis verdişlərə meyllilik müşahidə olunur". Ən çox rast gəlinən davranış pozuntuları:

"Uzun müddət davam edən aqressiv davranışlar"

Oğurluq
Əşyalara zərər vermək
Yaşlıları ilə dava etmək
13 yaşdan etibarən məktəbdən qaçmaq
"Yalanlar və yaxud hadisələrin şişirdilməsi"

"Qaydaları pozmaq"
"Heyvanlara, əşyalara zərər vermə"
"Təcavüzkar davranışlar"
"Uyğunsuz ifadələrin işlədilməsi"
"Dimaq yemə və barmaq əmmə"
"Əssasız qorxular"
"Aşırı hərəkətililik"
"Kaprizlər"

Psixoloq uşaqlarda müşahidə edilən davranış pozuntularının əsas səbəbləri:

"Diqqət çəkmək istəyi"
"Özünü təsdiq etmə istəyi"
"Valideynlərdən intiqam alma istəyi"
"Özünü xatırlatma"

Diqqət çəkmək istəyi - uşaqlar hər zaman diqqət mərkəzində olmaq istədiyi üçün ailədən lazım olan qayğıyı ala bilmədikdə bəzən mənfi yollara əl atırlar. Məs: əşyaları yerə atma, aqressiv davranış, qışqırma, özünə zərər vermə.

Özünü təsdiq etmə istəyi - Bəzən valideynlər uşağa həddindən artıq diqqət göstərir və ya aşırı qadağalar qoyur. Hətta uşağın etməli olduğunu özləri edirlər. Hər iki halda uşaqlarda özlərini, öz bacarıqlarını təsdiq etmə istəyi ortaya çıxır. Bunun əsas səbəbi azyaşlılarda fəaliyyətsizliyin və diqqətsizliyin ortaya çıxardığı pozuntudur.

Valideynlərdən intiqam alma istəyi - Bu əsasən diktator tipli ailələrdə yaranan davranış qaydasıdır. Belə ki, valideyn uşağın istək və arzularını nəzərə almır və uşağa yetərinə sevgi və diqqət göstərmir. Belə halda uşaqlarda valideynlərindən intiqam almaq istəyi formalaşır və sadaladığımız davranışlar ortaya çıxır.

Özünü xatırlatma - Bu davranış özünü ən çox mühafizəkar ailələrdə biruzə verir. Belə olan halda uşağın şəxsiyyətində inkişaf ləngiyir və özünə inamsızlıq yaranır. Azyaşlı daim özünü mənfi davranışlarla xatırladır.

Davranış pozuntusu olan uşaqlarla daha çox vaxt keçirmək, sevgi göstərmək, özünə inam hissini aşılamaq, problemləri ilə maraqlanmaq xüsusilə vacibdir. Davranış pozuntusu aşkar edildikdə uşaq psixoloquna və ya psixoterapevtə müraciət etmək mütləqdir. Çünki, kiçik yaş dövründə davranış pozuntusunun korreksiyası da asan olur".

Ayşən Vəli

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
http://www.ses-news.az
http://www.sesqazeti.az
E-mail: ses@sia.az

"ƏLİNCƏ" AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ CƏMİYYƏTİNİN ORQANI.

QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və
bazar ertəsinə
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 3220